

Tájékoztató
a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlési bizottságainak
2005. évi tevékenységéről

Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsa	2 o.
Doktori Tanács	5. o.
Felügyelő Bizottság	12. o.
Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság	13. o.
Tudományetikai Bizottság	13. o.
Vagyonkezelő Kuratórium	14. o.
Regionális Központok	
MTA Debreceni Központja	16. o.
MTA Miskolci Központja	19. o.
MTA Pécsi Központja	23. o.
MTA Szegedi Központja	27. o.
MTA Veszprémi Központja	31. o.
Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia	33. o.

AKADÉMIAI KUTATÓHELYEK TANÁCSA (AKT)

Működési ciklusának második esztendejében már kialakult munkamódszerek birtokában végezte a testület a hálózat irányításából reá háruló feladatokat, s ugyanez jellemezte tudományterületi kuratóriumainak munkáját is. A tennivalók nagyjából és egészében az előző esztendőben adódottakhoz hasonlóak voltak, s munka ritmusa is ugyancsak a korábbi éveket idézte. Ennek megfelelően az AKT hét alkalommal ült össze lényeges kérdések megvitatására, eldöntésére (január 31., március 7., április 11., június 6., szeptember 19., október 24. és december 12.).

Az MTA-ról szóló törvényben rögzített felhatalmazásával élve márciusi ülésén a testület állást foglalt a főtitkársjelöltek személyével kapcsolatban, s titkos szavazással mindhárom jelölt (Meskó Attila, Somlyódy László, Závodszy Péter) esetében pozitívan nyilatkozott, nem kifogásolta jelölésüket.

A bizottsági munka tengelyében értelemszerűen ez alkalommal is a kutatóhelyek munkája állt. Az áprilisi ülés áttekintette a kutatóintézetek 2004. évi tudományos tevékenységének előzetes adatait, a szeptemberi ülés pedig a részletes jelentés, valamint az 1994. óta évente megjelent könyvsorozat 2004. évi kötetei alapján behatóan tárgyalta az intézetek munkáját és úgy foglalt állást, hogy az intézethálózat a beszámolási évben is eredményesen látta el kutatási és egyéb feladatait. A szeptemberi ülés emellett nem csupán a támogatott kutatóhelyek előző évi tevékenységét, hanem e terület féldős felülvizsgálatáról szóló jelentést is megvitatta, majd elfogadta.

Az AKVT április 15-i ülésére három intézetigazgató készítette az intézetek jövőjéről szóló elaborátumot, ezeket júniusi ülésén az AKT is behatóan vitatta. A diskusszió tengelyében az állt, hogy miképpen lehet megőrizni a hálózat működőképességét, összhangot teremtve a témaválasztás szabadsága és a jogos társadalmi-gazdasági igények között. A grémium a téma napirenden tartása mellett döntött. Felkérte a kuratóriumi elnököket, hogy az AKVT-előterjesztőkkel összhangolt vitaanyagot készítsenek és az kerüljön az AKT elé.

A Kémiai Kutatóközpontban kialakult helyzettel és gyakorlattal a testület januárban, áprilisban és (a májusi közgyűlési döntés utóregzéseként) szeptemberi ülésén is foglalkozott. *Az AKT áprilisi ülése szavazással egyhangúan támogatta a Kémiai Kutatóközpont szervezeti átalakítására vonatkozó előterjesztést, felhatalmazta a főtitkárt, hogy elindítsa el a folyamatot és az AKT kapjon arról tájékoztatást.*

Országos tudáspolitikai kérdések az októberi ülésén kerültek napirendre. Ekkor *Az uniós Magyarország tudáspolitikája* című, az MTA főtitkárhelyettese által készített anyagot vitatta meg a testület, s egyben tájékoztatót hallgatott meg a II. Nemzeti Fejlesztési Terv készültségi fokról.

Két ülésen (januárban és márciusban) kereste a testület az igen szerény, 200 MFt összegű gép- és műszer-beruházási keret felosztásának optimális módját. A márciusi ülésen megjelent Vizi E. Szilveszter elnök is, aki azon a nézeten volt, hogy egyszeri jelleggel a keret a pályázatok beruházási részéhez kötődő, az intézetek pályázati versenyképességét javító akadémiai forgóalap létrehozására fordíttassék. Kimerítő polémia és többségi szavazás nyomán ilyen testületi döntés született.

Hasonló módon két ülésen lefolytatott vita nyomán született márciusban állásfoglalás a fiatal kutatói álláshelyeket tartalmazó keret felhasználásáról: döntő szemponttá az intézetek versenyképességének fenntartása, pályázókéességének növelése, a kutatási eredmények – ahol lehetséges – gazdasági hasznosításának elősegítése vált, s mindemellett került sor az élettudományok preferálására.

A 2006. évi akadémiai költségvetési irányelveket a májusi közgyűlés hagyta jóvá. Az AKT áprilisi ülésén beható vita után – és szorgalmazva az éves helyett a többéves költségvetési tervezést – értett egyet a dokumentum közgyűlés elé terjesztésével. Szeptemberben meghallgatta a pénzügyi kormányzattal folyó tárgyalásokról szóló tájékoztatót, és elismerőleg nyugtázta azoknak az akadémiai erőfeszítéseknek a sikerét, amelyek révén az elviselhetetlenül magas, 6,5 milliárd Ft-os maradványtartalékolási kötelezettség – a már elnyert NKTH-pályázatok ellentételezéseként – 3,7 milliárd Ft-tal csökkent.

Januárban, márciusban, áprilisban, júniusában, októberben és decemberben összesen 8 megüresedő igazgatói munkakörre beérkezett pályázattal foglalkozott, döntött a kutatói fórum elé bocsátás kérdésben, majd azok lefolytatása nyomán javaslatot tett a vezetői megbízás kiadását illetően.

Januárban az egyik támogatott kutatócsoport névváltoztatásához járult hozzá, áprilisi és októberi ülésén pedig a testület intézeti szervezeti és működési szabályzatot tárgyal, majd hagyott jóvá.

I. Élettudományi Kuratórium

Az Élettudományi Kuratórium a korábbi évekhez hasonlóan kuratóriumi ülésen, folyamatos telefon- és faxkapcsolat, valamint e-mailek segítségével végezte munkáját.

Meskó Attila főtítkárral az év folyamán eszmecserét folytatott a kuratóriumi elnökökkel a soron következő feladatokról, az SzMSz-ről és az eddigi munkatapasztalatokról. A megbeszélésen a főtítkárral felhívta a figyelmet annak fontosságára, hogy a kutatási pályázatokban szorosabb legyen az együttműködés az egyetemi kutatócsoportokkal, az intézetek játsszanak kezdeményező szerepet. Az intézeti tevékenység értékelésében jusson érvényre a nemzetközi elismertség, a hazai nemzetgazdaság fejlődéséhez való hozzájárulás, a hungarikumok szerepe.

2005-ben sor került a 2001. évben meghirdetett fiatal kutatói pályázatok tudományos eredményeinek értékelésére. A kuratórium elnökének felkérésére Király Zoltán és Mészáros János akadémikusok készítettek összefoglaló előterjesztést, amelyet a kuratórium megvitatott. Az értékelés figyelembe vette a publikációk és előadások számát, az összesített impact factorokat, a továbbképzést, az alap-, illetve az alkalmazott kutatásokba való bekapcsolódást. Ha a fiatal kutatót több közleménybe is beveszik, ez arra utalhat, hogy a csoportban produktív munka folyik. Ha a fiatal kutatót új módszer és új téma kidolgozására alkalmazzák, és az ehhez szükséges ismereteket külföldön szerzi meg, esetleg kevesebb lesz a közleménye, de a csoport munkáját jelentősen előbbre viszi, így ezt is pozitívumként kell értékelni. A „kifutáshoz” ilyenkor 5 év is szükséges lehet. A kuratórium javasolta, hogy az intézet vezetése is értékelje a fiatal kutatónak az intézeti csoportban végzett teljesítményét, munkáját. A fiatal kutató teljesítményének mutatói javíthatják a csoport mutatóit. Az Élettudományi Kuratórium a 2001. évben meghirdetett fiatal kutatói pályázatok tudományos eredményeinek értékelését elvégezte, és a beszámolót jóváhagyta.

Az „üvegseb” törvény alapján kormányhatározat írja elő, miszerint az intézetek teljesítményét mutatókkal kell mérni. Az a javaslat született, hogy a szakmai eredmény bemutatása továbbra is az éves „sárga könyvekben” történjen. Az értékelés kétfokozatú legyen: a kuratórium elfogadja vagy nem. A kuratórium ezt követően külön tárgyalás nélkül elfogadja a közgyűlés álláspontját.

Az év folyamán fontos feladat volt a fiatal kutatói álláshelyek felosztása. Az élettudományi kutatóhelyek számára 2005. évre 35 fő fiatal kutatói álláshely állt rendelkezésre. Az élettudományi intézetek 27 helyet, az élettudományi támogatott tanszéki kutatóhelyek 8 helyet kaptak. A kuratórium tagjai hangsúlyozták, hogy a fiatal kutatói keret nagysága nincs összhangban az élettudomány nemzetközi fejlődési trendjeivel, így a témaprioritásokhoz kapcsolódó humán erőforrás-fejlesztés nehezen valósítható meg.

Az eddigi eredményes gyakorlatnak megfelelően az AKT élettudományi szekciójának szóvivője a kuratóriumi ülésre meghívást kapott, és az AKT tevékenységéről tájékoztatást adott a Kuratórium számára. Szegő Károly főosztályvezető, az AKT titkára tájékoztatta a kuratóriumot a Nemzeti Fejlesztési Terv keretében folyó munkálatokról. A kuratórium javasolta, hogy az érdemi akadémiai döntések előtt az AKT és a kuratórium véleménynyilvánítását igényelje és mérlegelje a vezetést.

A kuratórium bizottsága körültekintő, indoklással ellátott javaslatot készített az MTA főtítkárá által adományozandó Ifjúsági Díj 2005. évi nyertesére.

II. Matematikai és Természettudományi Kuratórium

A Matematikai és Természettudományi Kuratórium 2005-ben négy alkalommal (február 9., március 2., június 13. és október 12.) tartott ülést, amelyeken 3 határozatot és 2 állásfoglalást hozott. A kuratóriumi elnöki teendőket Faigel Gyula, a titkári teendőket Redler László látta el. A kuratórium az alábbi napirendi pontokat tárgyalta:

A 2005. évi beruházási keret szétosztása: a Matematikai és Természettudományi Kuratórium a 2005. évi beruházási keretet az előző évben elfogadott elveknek megfelelően javasolta elosztani. Az adott tudományterületre eső összegből 2005-ben 10%-ot javasolt a támogatott tanszéki kutatócsoportoknak odaítélni. A kutatóintézetek esetében a kutatói létszám súlyozásánál a fokozattal nem rendelkező kutatókat 1, a PhD, illetve kandidátusi fokozattal rendelkezőket 3, az akadémiai doktorokat 4, az MTA-tagokat pedig 5 súlyfaktoriall kell figyelembe venni, a beruházási szükségességnél a 2003. évi záró bruttó eszközállományt kell figyelembe venni. A fő paraméterek használatának arányára a 0,4 : 0,6 felosztást fogadta el. (1/2005. sz. határozat [2005. február 9.]). Mivel az AKT 2005. március 7-i ülésén úgy határozott, hogy a 2005. évi beruházási keretet az intézetek pályázati versenyképességének javítása érdekében célszerű forgóalapként felhasználni, a kuratórium előző döntése oka fogyottá vált.

A kuratórium állásfoglalt a Kémiai Kutatóközpont három új intézetének igazgatói állására beérkezett pályázatokkal kapcsolatosan. A február 9-i ülésen az idő rövidségére tekintettel a tagság úgy döntött, hogy a

A kuratórium februári ülésén alapos előkészítés és érdemi vita alapján javaslatot tett a gép- és műszerberuházási keret felosztására, ám azt később felülírta az AKT döntése, amely nyomán az egész keretet az MTA 2005-ben forgóalapja céljára hasznosította. A májusi ülésen a testület az előző évhez képest megnövekedett számú fiatal kutatói álláshely elosztásáról foglalhatott állást. A kuratórium egyetértett az előterjesztő ad hoc bizottság javaslatával, és az MTA vezetésének azon intenciója szerint járt el, hogy ezek az időszakos álláshelyek is érdemi hozzájárulást jelentsenek az akadémiai kutatóhálózatnak a társadalom és gazdaság versenyképességét erősítő szerepköréhez.

A kuratórium a 2002 óta követett gyakorlatát folytatva ez alkalommal a 2004. évi kutatóintézeti munkát elemezte és értékelte. A márciusi ülésen kijelölt különbizottság előterjesztése alapján a testület májusban részletes anyagra támaszkodva tanulmányozta az intézetek beszámolóit, az azok alapján szerkesztett kötetet. A beszámolókat a kuratórium elfogadta.

A kuratórium a beszámolási évben is állást foglalt a hatáskörébe utalt kérdésekben, így három megüresedett igazgatói állásra beérkezett pályázatról (RKK, Filozófiai Kutatóintézet, Társadalomkutató Központ) nyilvánított szavazással véleményt. A testület novemberi ülésén áttekintette a társadalomtudományi intézetek 2002-ben elfogadott, majd 2003-tól alkalmazott éves adatszolgáltatási rendszerét, és néhány ponton annak kiegészítését határozta el. A kuratórium tagjai egyetértettek abban, hogy az értékelési rendszert kívánatos lenne érvényesíteni a teljes magyarországi társadalomtudományi kutatóhálózatra.

A kuratórium márciusi ülésén áttekintette a kutatóintézetek világhálós megjelenését és javaslatokat fogalmazott meg a honlapok fejlesztésére vonatkozóan. A májusi ülésen tájékoztató hangzott el a támogatott kutatóhelyek féldős felülvizsgálatának folyamatáról.

A beszámolási év kiemelt feladata volt az Akadémia középtávú stratégiakészítéséhez illeszkedő tudományterületi tervekészítés támogatása és értékelése. A kuratórium két ülésén is foglalkozott a júniusi mátraházi tanácskozással elkészített, majd a szeptemberi akadémiai vitafórum alapján tovább finomított tudományterületi kutatási jövőképekkel. Az októberi ülésen a testület fontos kiegészítésekkel látta el a dokumentumot, valamint kiállt az inter- és multidiszciplináris kutatási együttműködések erősítése mellett. A decemberi ülésen a kuratórium tagjai egyhangúlag támogatták a tárgyalt koncepciót.

DOKTORI TANÁCS

A Doktori Tanács

A jelenleg működő Doktori Tanácsot az MTA Közgyűlése 2004. májusi ülésén választotta meg. Az elnöki teendőket Dobozy Attila, az MTA rendes tagja, a társelnöki feladatokat Beck Mihály, az MTA rendes tagja, a titkári teendőket Csirik János, a matematikai tudomány doktora látja el.

A Doktori Tanács működésének szabályozása

A Doktori Tanács működését az MTA Alapszabálya, az Akadémia 2002. novemberi közgyűlésén elfogadott és 2003. szeptember 1-jétől hatályos Doktori Szabályzata, valamint a Tanács 2003. januári ülésén elfogadott Ügyrendje szabályozza. A 2003. szeptember 1-je előtt benyújtott pályázatok esetén az eljárásoknál a régi szabályzatokat kell alkalmazni.

A Tanács működését is befolyásolja a tudományos osztályok doktori eljárással kapcsolatos ügyrendje, és a kapcsolódó követelményrendszere. 2005-ben a tudományos osztályok javaslata alapján a Doktori Tanács döntött az MTA doktora eljárásban használható nyelvekről. Néhány osztály kezdeményezésére jóváhagyta a doktori eljárással kapcsolatos ügyrendjükre vonatkozó javaslatukat, illetve a doktori eljárással kapcsolatos módosított követelményrendszerüket. A részleteket a beszámoló *1. sz. mellékletében* mutatjuk be.

A Doktori Tanács működése

A Doktori Tanács fő feladata – a tudományos bizottságok, osztályok, hivatalos bírálók és bíráló bizottságok javaslatai alapján – a doktori kérelmek elbírálása, valamint az MTA doktora címek odaítélése.

2005-ben a Doktori Tanács *117* főnek ítélte oda az MTA doktora címet. Új típusú (2003-as szabályzat szerinti) ügyekben *88* esetben engedélyezte, *13* esetben elutasította az eljárás lefolytatását. Régi és új típusú ügyekben együttesen *102* esetben engedélyezte a védést, *3* esetben ehhez nem járult hozzá.

Az összes döntések száma 2005-ben 351 volt. Ennek keretében egyéb ügyek között foglalkozott a tudomány kandidátusa fokozat odaítélésével, illetve a fokozat honosításával, továbbá egyes ügyekben a bírálók és bíráló bizottság összetételének módosításával. A tárgyalta egyedi ügyek számának alakulását a 2. sz. melléklet tartalmazza.

Az üléseken az egyedi ügyek tárgyalása mellett folyamatosan foglalkozni kell a szabályzatok alkalmazásának, valamint a Tanács működésének kérdéseivel is. A Doktori Tanács részletes elemzés alapján megtárgyalta a doktori eljárás időtartamának hosszúságával kapcsolatos kérdéseket. Ennek keretében megvizsgálta, hogy a 2004-ben hozott intézkedései elősegítették-e az eljárás időtartamának csökkenését. Megállapította, hogy:

- A doktori eljárás egyes fázisainak időtartama a Doktori Szabályzat és az osztályügyrendek 2001–2003 közötti módosítása során érdemben átgondolásra került és szabályozott. Ezért az egyes fázisok időtartamának megváltoztatása nem szükséges.
- A doktori eljárásban az érdemi szakmai döntésekre kell helyezni a hangsúlyt oly módon, hogy emellett törekedni kell az eljárás időtartamának optimalizálására is.
- A doktori eljárások időtartamát csökkentették többek között a Doktori Tanácsnak a hiánypótlásra, a bírálók felkérési módjának változtatására, valamint a védelem engedélyezési eljárás módosítására vonatkozó döntései.

A Doktori Tanács döntött az MTA Köztisztviselői Publikációs Adattárnak az MTA doktora eljárásban történő felhasználásáról. Minden pályázó publikációs és hivatkozási listája felkerül az adattárba (a többség még szöveges formában). A Doktori Tanács tagjai a listákat ezen keresztül tekinthetik meg. Ezzel csökkenthető a papíralapú anyagok mennyisége. A Doktori Tanács Elnöke kezdeményezte az osztályelnököknél, hogy a doktori eljárás során a tudományos bizottságok és az osztályok is használják az adattárat.

A Doktori Tanács az Ügyrendi Bizottság állásfoglalása alapján kezdeményezte az MTA Alapszabályának és a doktori eljárással kapcsolatos osztályügyrendeknek összehangolását. A Doktori Tanács a 2003. szeptember 1-jétől hatályos Doktori Szabályzat végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján kezdeményezte a szabályzat néhány pontjának módosítását.

A doktori eljárások eredményes lebonyolításához elengedhetetlen a tudományos osztályok és a Doktori Tanács folyamatos és hatékony együttműködése. Ezt segítette elő a Doktori Tanács titkárnak az a kezdeményezése, hogy az osztályok tudományos titkárai és a Doktori Tanács Titkárság szakreferensei részvételével konzultációt folytassanak a doktori eljárás kérdéseiről. A 2004. szeptemberi megbeszélés tapasztalatai alapján 2005. októberében erre ismét sor került. Az itt elhangzottakat is felhasználta a Doktori Tanács elnöke ahhoz a levélhez, melyet az osztályelnököknek írt, a Tanács és az osztályok együttműködésének aktuális kérdéseiről.

A Tanács július és augusztus kivételével havonta tartotta üléseit.

Ügyforgalom, ügyintézés

2005-ben 160-an nyújtottak be doktori pályázatot (osztályonként részletezve l. a 3. sz. melléklet). A benyújtott pályázatok számának alakulásáról, illetve megoszlásáról a részleteket a 4. sz. melléklet tartalmazza. Megállapítható, hogy amíg 1995 és 2000 között évente átlagosan 100-110 doktori pályázatot nyújtottak be, addig 2001-től három éven keresztül az évenkénti átlag 150-re emelkedett. 2004-ben ez az emelkedés leállt és 105-re – a kezdeti számra – csökkent a pályázatok száma. Ez a tendencia nem folytatódott, mert 2005-ben ismét a 2001–2003 közötti szintre emelkedett a pályázatok száma.

Az MTA doktora cím megszerzése ügyében 1995-től benyújtott pályázatok megoszlása a nagy tudományterületek között:

élettudományok	416
társadalomtudományok	393
matematika és természettudományok	440

Megállapítható, hogy összességében kiegyenlített a három nagy tudományterület között a pályázók számának alakulása. A benyújtott pályázatok osztályok közötti megoszlását a 5. sz. melléklet, az utolsó 10 évben MTA doktora címet nyertek számát a 6. sz. melléklet tartalmazza részletesen.

A Doktori Tanács eredményes és zavartalan működését az MTA Titkárság egyik főosztálya, a Doktori Tanács Titkársága biztosítja. A Titkárság munkatársainak feladata a doktori eljárás igazgatási ügyvitele.

Ennek részeként kell előkészíteni a Doktori Tanács döntéseit, és végre kell hajtani azokat. Az előbbieken bemutatott nagy volumenű munkát a Doktori Tanács azért tudta eredményesen megvalósítani, mert a tárgyalt ügyek előkészítése a szabályoknak megfelelően, kellően dokumentálva került a Tanács elé megtárgyalásra. Ezt a Doktori Tanács Titkársága munkatársainak magas szintű munkája biztosította. A Doktori Tanács Titkárságának vezetése körültekintő és színvonalas előkészítő munkát végzett a Tanács által tárgyalt elvi kérdések előterjesztésében, a Tanács határozatait végrehajtásának szervezésében. Általános vélemény, hogy a személyes ügyintézkést a hivatal munkatársai szakszerűen, emberségesen végzik. A hivatal feladatainak eredményes megoldását saját fejlesztésű, korszerű számítógépes rendszer segíti.

1. sz. melléklet

A Doktori Tanács által tárgyalt témák

Szabályozással kapcsolatos feladatok

A Doktori Tanács az Ügyrendi Bizottság állásfoglalása alapján kezdeményezte az MTA Alapszabályának és a doktori eljárással kapcsolatos osztályügyrendeknek összehangolását. Ezért kérte az MTA elnökét, hogy az Alapszabály 21. §-ának kiegészítésére vonatkozó javaslatát az MTA közgyűlése tárgyalja meg. – 2005. január 21.

A Doktori Tanács részletesen meghatározta a tudományos fokozat utáni várakozási idő – szabályzatban engedélyezett – 5 évnél rövidebb időtartamára vonatkozó kérelem tartalmát, és javaslatot tett az MTA Főtitkárnak a kérelem eljárási díjának összegére. – 2005. január 21.

A Doktori Tanács jóváhagyta a IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya 2004. január 26-ai ülésén elfogadott, a doktori eljárással kapcsolatos ügyrendjére vonatkozó javaslatát. – 2005. február 18.

A Doktori Tanács elfogadta a tudományos osztályok javaslatait az MTA doktora eljárásban használható nyelvekről. – 2005. június 24.

A Doktori Tanács jóváhagyta az MTA IX. Osztály Demográfiai Bizottságának szempontjait a doktori védelem előtti habitusvizsgálathoz. – 2005. június 24.

A Doktori Tanács jóváhagyta a V. Orvosi Tudományok Osztálya doktori eljárással kapcsolatos módosított követelményrendszerét. – 2005. október 21.

A Doktori Tanács a 2003. szeptember 1-jétől hatályos Doktori Szabályzat végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján kezdeményezte a szabályzat néhány pontjának módosítását. Ezért kérte az MTA elnökét, hogy a módosító javaslatokat az MTA közgyűlése tárgyalja meg. – 2005. október 21.

A Doktori Tanács a 2003. szeptember 1-jétől hatályos Doktori Szabályzat végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján megfontolandónak tartja a doktori pályázatok benyújtásának folyamatossá tételét. Erre vonatkozóan a tudományos osztályoktól véleményt kért. – 2005. október 21.

Működéssel kapcsolatos feladatok

A Doktori Tanács részletes elemzés alapján megtárgyalta a doktori eljárás időtartamának hosszúságával kapcsolatos kérdéseket. – 2005. április 15

A Doktori Tanács döntött az MTA Köztestületi Publikációs Adattárának az MTA doktora eljárásban történő felhasználásáról. – 2005. június 24.

A Doktori Tanács döntött arról, hogy az ülések napirendjét elektronikus úton úgy kell kiküldeni, hogy a pályázók publikációs és hivatkozási listájához a tanács tagjai az MTA Köztestületi Publikációs Adattár segítségével INTERNETEN keresztül férjenek hozzá. – 2005. december 16.

Beszámoló

A Doktori Tanács közgyűlés elé kerülő 2004. évi beszámolójának elfogadása. – 2005. március 18.

Egyéb

A Doktori Tanács konzultációt folytatott a doktori pályázatokkal szemben támasztott követelményekről és a doktori tiszteletdíjjal kapcsolatos kérdésekről. – 2005. február 18., 2005. március 18., – 2005. szeptember 23.

A Doktori Tanács állásfoglalást alakított ki a doktori pályázatokkal szemben támasztott követelményekről, és a doktori tiszteletdíjjal kapcsolatos kérdésekről. Állásfoglalását eljuttatta az MTA elnökének és főtitkárnak. – 2005. október 21.

**A Doktori Tanács által tárgyalt ügyek megoszlása
(1995–2005)**

Évszám	MTA doktora cím						Tudomány doktora fokozat				Egyéb ügyek	Össz.
	Cím odaítélése	Cím elutasítása	Eljárásra bocsátás engedélyezése	Eljárásra bocsátás elutasítása	Védés engedélyezése	Védés elutasítása	Fokozat odaítélése	Fokozat elutasítása	Eljárásra bocsátás engedélyezése	Eljárásra bocsátás elutasítása		
1995-1997	22				46	4	269	2	129	43	129	644
1998-2000	237	3			256	22	32	3	8	7	58	626
2001-2003	321	2			349	27	5	1	1	1	91	798
2004.	129		78	5	118	9					32	371
2005.	117		88	13	102	3					28	351
Összesen	826	5	166	18	871	65	306	6	138	51	338	2790

MTA doktora pályázatok száma

Osztály	2005.			1995-2004	Összesen	Összesen százalékban
	február	szeptember	összesen			
I.	6	7	13	117	130	10,41
II.	11	9	20	130	150	12,01
III.	2	3	5	51	56	4,48
IV.	9	13	22	90	112	8,97
V.	17	13	30	172	202	16,17
VI.	2	8	10	92	102	8,17
VII.	11	4	15	107	122	9,77
VIII.	4	13	17	85	102	8,17
IX.	3	7	10	103	113	9,05
X.	5	4	9	56	65	5,20
XI.	4	5	9	86	95	7,61
Összesen	74	86	160	1089	1249	100,00

AZ MTA DOKTORA CÍMRE BENYÚJTOTT PÁLYÁZATOK ALAKULÁSA
ÚJ TÍPUSÚ ÜGYEK
(2005. december 31-i állapot)

Időszak	Benyújtott pályázatok száma		Év
1995. szeptember-december	17	17	1995.
1996. február-május	37	72	1996.
1996. szeptember-december	35		
1997. február-május	51	113	1997.
1997. szeptember-december	62		
1998. február-május	40	81	1998.
1998. szeptember-december	41		
1999. február-május	60	116	1999.
1999. szeptember-december	56		
2000. február-május	66	129	2000.
2000. szeptember-december	63		
2001. február-május	84	151	2001.
2001. szeptember-december	67		
2002. február-május	84	158	2002.
2002. szeptember-december	74		
2003. február-május	81	147	2003.
2003. szeptember-december	66		
2004. február-május	50	105	2004.
2004. szeptember	55		
2005. február	74	160	2005.
2005. szeptember	86		
Összesen	1249	1249	

A BENYÚJTOTT PÁLYÁZATOK OSZTÁLYOK SZERINTI MEGOSZLÁSA
(1995. szeptember – 2005. december)

Osztályok	Folyamatban lévő pályázatok	MTA doktora címet nyertek	Elutasított pályázatok	Visszavont megszüntetett pályázatok	Összesen benyújtott pályázatok
I.	20	82	12	16	130
II.	35	92	8	15	150
III.	10	38	3	5	56
IV.	35	64	4	9	112
V.	33	143	8	18	202
VI.	16	62	14	10	102
VII.	14	96	4	8	122
VIII.	20	72	6	4	102
IX.	23	59	13	18	113
X.	5	43	5	12	65
XI.	11	75	4	5	95
Összesen	222	826	81	120	1249

1996 és 2005 között tudomány doktora és MTA doktora címet szerzettek megoszlása osztályonként

Osztály	ÉV																Összesen	
	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003	2004		2005
	fokozat	cím	fokozat	cím	fokozat	cím	fokozat	cím	fokozat	cím	fokozat	cím	fokozat	cím	cím	cím		cím
I.	13	6	7	6	2	4	-	8	-	6	-	10	1	8	14	13	13	105
II.	10	1	7	1	4	4	2	4	-	5	-	6	-	19	14	18	21	115
III.	5	1	1	1	-	3	-	7	1	8	-	7	-	0	4	2	6	45
IV.	7	2	5	2	1	0	2	3	1	11	1	4	-	9	10	14	10	80
V.	17	0	20	0	1	9	5	21	-	13	1	19	-	21	24	20	15	186
VI.	12	0	2	0	2	8	-	9	-	8	-	7	-	2	2	15	11	78
VII.	19	8	8	8	1	9	2	10	-	15	-	13	-	10	13	10	9	127
VIII.	15	0	6	0	2	5	-	11	2	8	1	11	-	13	7	6	10	97
IX.	9	0	3	0	7	5	2	5	-	4	-	2	-	6	17	9	11	80
X.	4	4	1	4	3	0	-	4	-	3	-	4	-	6	8	12	2	51
XI.	5	0	2	0	3	6	-	14	1	7	1	11	-	7	11	9	9	86
Összesen	116	22	62	22	26	53	13	96	5	88	4	94	1	101	124	128	117	1050
Évi összesen	116	84		79		109		93		98		102		124	128	117		

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG (FB)

A Felügyelő Bizottság ügyrendjének megfelelően jóváhagyott éves munkaterv alapján végezte munkáját, a tárgyidőszakban 4 ülést tartott, amelyek keretében:

- megtárgyalta az Akadémia 2005. évi költségvetéséről készült tájékoztatót;
- megtárgyalta az Akadémia 2005. évi központi beruházási keretének kutatási és nem kutatási területek közötti arányairól szóló előterjesztést;
- megtárgyalta a Vezetői Kollégium 2004. december 21-i állásfoglalását az MTA főhivatású tisztségviselőinek a választási idő lejártát követően járó juttatásokról;
- foglalkozott a Vagyonkezelő Kuratórium 2004. évi tevékenységéről készült beszámolóval, valamint az FB 2004. évi tevékenységéről készített beszámolóval;
- megvitatta a 2004. évi költségvetés végrehajtásáról készített beszámolót;
- megtárgyalta az Akadémia 2006. évi költségvetési irányelveit;
- tájékoztatót hallgatott meg az Akadémia 2005. májusi közgyűlésén megválasztott új vezetőktől az Akadémia előtt álló új feladatokról;
- megtárgyalta a tervezett Nyugdíjas Ház építésének aktuális helyzetéről és a működtetéssel kapcsolatos problémákról szóló, a Szociális Bizottság ezzel kapcsolatos állásfoglalásait;
- megtárgyalta az Akadémia 2006. évi központi beruházási keretének kutatási és nem kutatási területek közötti arányairól szóló előterjesztést;
- beszámolót hallgatott és vitatott meg a 2006. évi költségvetés főbb keretszámaival.

A felsorolt témákkal kapcsolatban az FB a következő fontosabb állásfoglalásokat hozta:

1. Az FB elfogadta a 2005. évi központi beruházási keret kutatási és nem kutatási területek közötti megosztásra a 80,9 % és 19,1 %-os arányt, mivel az előző évekhez viszonyítva ebben az évben nőtt a javaslat szerint a kutatási terület részesedése.
2. Az FB elfogadta a 2005. évi I. félévi munkatervét.
3. Az FB elfogadta és a közgyűlés részére előterjesztésre javasolta a Vagyonkezelő Kuratórium 2004. évi tevékenységéről szóló beszámolót.
4. Az FB elfogadta kiegészítéssel és a közgyűlés részére előterjesztésre javasolta a 2004. évi tevékenységéről szóló beszámolót.
5. Az FB az írásos előterjesztés alapján a közgyűlés részére elfogadásra javasolja a Magyar Tudományos Akadémia 2004. évi költségvetésének végrehajtásáról készített beszámoló rövidített változatát.
6. Az FB írásos előterjesztés alapján a Magyar Tudományos Akadémia 2006. évi költségvetési irányelveit a hozzákapcsolódó konkrét számadatokkal elfogadja és ezt a változatot javasolja a közgyűlésnek elfogadásra.
7. Az FB egyetértett az MTA főhivatású tisztségviselőinek a választási idő lejártát követően járó juttatások szabályozásának tényével.
8. Az FB elfogadta a 2005. II. félévi munkatervét.
9. Az FB a Nyugdíjsház létesítésével kapcsolatban a Szociális Bizottságtól több témakör további megtárgyalását kéri. Ezek a következők:
 - a Nyugdíjsház folyamatos és zavartalan működtetése érdekében az esetleges szabad férőhelyek betöltésének szabályait rugalmasabbá kellene tenni;
 - az új házastárs beköltözésével kapcsolatos szabályokat jogilag egyértelművé kell tenni;
 - az elkészült látványtervek építész szakértők általi átnézését is.

Az FB a 2005. évi tevékenysége során megállapította, hogy az Akadémia költségvetési gazdálkodását keretein belül minden esetben a szabályosság és a gondosság jellemezte. Az Akadémia vezetőinek a gazdálkodással összefüggő munkájában minden esetben tapasztalható volt az, hogy intézményhálózat működőképességének megőrzését elsődleges feladatuknak tekintik és a döntéseiknél ezt helyezték előtérbe (pl. kutatási és nem kutatási területek közötti arányok kialakítása, létszámcsoökkentések központi előírásának elkerülése stb.).

A vagyongazdálkodás során az akadémiai vagyon megtartását tekintette az Akadémia vezetése továbbra is elsőrendű célkitűzésének.

Az FB tagjainak létszáma 2005. év elején az Akadémiai Törvényben meghatározott 7 főről 5 főre csökkent, mely a zavartalan működést veszélyeztette. A 2005. évi májusi közgyűlésen 2 új tag megválasztása megtörtént.

KÖNYV- ÉS FOLYÓIRATKIADÓ BIZOTTSÁG (KFB)

A bizottság legutóbbi, egy évvel ezelőtti közgyűlési beszámolójából valók a következő mondatok: „Bár a 11 tudományos osztály végleges 2005. évi támogatási kerete (135 Mft) némiképp meghaladta az egy évvel korábbi, rendkívül alacsony keretet, még így sem adott kellő háttérrel a 2005. évi támogatásokra, hát még a 2004. évi elmaradt kifizetések bepótlására...” „*Elmondható, hogy valamennyi tudományos osztály odáig jutott, hogy több fontos, már elkészült kiadványt is kénytelen volt kiiktatni támogatási tervéből, miközben a többi kiadványt is csupán töredék-összegekkel képes támogatni.*”

Különösen érvényes ez a társadalomtudományi osztályokra, hiszen ezek tagjainak és intézeteinek tudományos teljesítményei elsősorban könyvekben kerülnek a nemzetközi tudományos világ elé.

A KFB 2005. márciusa és 2006. márciusa között meglehetősen viszontagságos időszakot élt át. Fokozta a helyzet feszültségét a tudományos könyv- és folyóiratkiadás általános magyarországi elcsúszása is, amely kóros alulfinanszírozottságából fakad. Ez az általános vészhelyzet jócskán megnövelte az MTA-támogatások relatív értékét, még akkor is, ha az MTA-nak számos esetben csak ún. rész támogatásra van módja.

Noha a KFB által felhasználható összeget a tudományos osztályok, különösen a természettudományiak, évek óta keveslik, és különösen kevesellhetik a 2006. évi, erősen megrövidült összeget, amely mindössze 100 millió forint, el kellett ismerni azt is, hogy a tudományos osztályok az elérhető összegek kiadványokhoz rendelésében és pénzügy-technikailag szabályos, időhatáron belüli eljuttatásában – miközben évről-évre pontosabbá vált a KFB munkája - számos esetben még mindig adminisztratív bizonytalanságot tanúsítanak.

Mindeközben az sem volt kielégítően tisztázott, hogy az MTA-kiadványtámogatások utófinanszírozó jellege előírja-e, vagy sem a kiadvánnyal való teljes elszámolást a lekérés pillanatában, vagy pedig ez az elszámolás megtörténhet-e a kiadóknak az MTA Pénzügyi Főosztályával később kötött ún. támogatási szerződésének kölcsönös aláírása után is?

A KFB munkájával több ízben is foglalkozott a 2005. év során az MTA vezetősége. Ennek eredményeképpen kirajzolódtak a (szűkülő) kiadvány-támogatási források felhasználásának leghatékonyabb módszerei, amelyeket a KFB 2006. február 15-i ülése saját ügyrendje számára is irányadóként fogadott el. Ennek értelmében egyhangú határozat született arra vonatkozóan, hogy

1. Csak *kész művekre* kérjenek az osztályok támogatást, és rendre a kiszemelt kiadók pontos megjelölésével.
2. A megszavazott támogatások a könyvfelelősök szakmai igazolásával *még a naptári éven belül* utalandók. Csak kivételesen húzódhatnak át egyes támogatások a következő naptári évre.
3. Minden megszavazott támogatásról és annak időhatáráról a Pénzügyi Főosztály - a KFB Titkárságának közreműködésével - mindenképp a megfelelő *szerzőket* vagy (folyóiratok esetében) *főszerkesztőket* köteles értesíteni.
4. A támogatási kereten belül minden évben lehetőség van *tartalékkeret* képzésére is. Év végéig azonban már kötelező a tartalék keret megszüntetése, a támogatási rendszerbe frissen bevont konkrét kiadvány és kiadó *pontos megnevezése*.

TUDOMÁNYETIKAI BIZOTTSÁG (TeB)

A Tudományetikai Bizottság feladatát az Alapszabály 39. § (2) és (3) bekezdése szabályozza, mely szerint a bizottság állást foglal a tudományos kutatás szabadságának, a tudományos közélet tisztaságának védelmében szükséges tudományetikai elvi kérdésekben, továbbá eljárhat konkrét ügyekben is.

A bizottság ügyrendjének megfelelően két ízben, 2005. december 12-én és 2006. március 30-án vitatta meg az aktuális ügyeket.

Decemberi ülésünk napirendjére tűztük az Európai Bizottságnak a Kutatók Európai Chartájáról és a kutatók felvételi eljárásának magatartási kódexéről szóló ajánlását. A bizottság úgy határozott, hogy egyetért a Kutatók Európai Chartája általános etikai alapelveivel, követelményeivel és bizottsági munkája során mindent megtesz érvényre juttatásuk érdekében, különös tekintettel azok tudományetikai vonatkozásaira. A bizottság szükségesnek tartotta, hogy a széles tudományos közvélemény megismerje az Európai Bizottság ajánlását, ezért a Tudományetikai Bizottság határozatát és a Kutatók Európai Chartáját megjelentettük az Akadémiai Értesítő 2006. 1. számában és az MTA honlapján. Ugyanakkor a bizottságunk állásfoglalásában azt állapította meg, hogy nem látja biztosítottnak a Kutatók Európai Chartájában és a kutatók felvételi eljárásának magatartási kódexében a munkaadókra és a finanszírozókra háruló követelmények jogszabályi és anyagi fedezetét, ezzel kapcsolatban a magyar államra, mint az EU tagállamára hárulnak a jogalkotói (közalkalmazotti jogszabályok módosítása, az állami költségvetésben a szükséges források biztosítása) feladatok.

Két ülésünkön három egyedi panasz került megtárgyalásra. Az egyik panasz szerzői jogi vitával, míg a másik folyóirat-szerkesztő személyi alkalmasságával volt kapcsolatos. Mindkét panasz esetében a bizottság hatáskörének és illetékességének hiányában megszüntette az eljárást. A harmadik panasz áltudományos nézetek terjesztésére hívta fel a figyelmet, mivel azonban a szakmai, tudományos kérdések megválaszolására felkért szakértőktől sem kapott végleges, egyértelmű választ a bizottság, ezért az ügyet még nem tudta a bizottság lezárni.

Az alapszabály 18. §-a a köztestületi tagság felfüggesztésének a hatáskörét is a bizottságra ruházta azzal, hogy a felfüggesztést a szakterület szerint illetékes tudományos osztály indítványozza, ha a köztestületi tagot a bíróság jogerősen szabadságvesztésre ítélte. Ilyen irányú indítvány a tudományos osztályoktól az eltelt időszakban nem érkezett.

VAGYONKEZELŐ KURATÓRIUM (VKK)

A kuratóriumot az Akadémia 2004. májusi közgyűlése választotta meg, hároméves időtartamra.

A kuratórium 2005. január 24-én írásbeli határozattal elfogadta az előző évi beszámolóját és az éves munkatervét. Április 6-án írásban egyetértett a Hasznosítható Ingatlanok jegyzékének bővítésével és június 23-án, valamint október 18-án ülést tartott.

A kuratórium a következő fontosabb kérdésekkel foglalkozott:

1. A kuratórium egyetértett az MTA Kémiai Kutatóközpontja használatában lévő Budapest X., Gyömrői út 148. sz. alatti ingatlanának nyilvános pályázaton történő értékesítésével és azzal, hogy a kutatóközpont a bevételt az épületei, laboratóriumai és azok berendezéseinek felújítására fordítsa.
A II. Felvinci u. 37. sz. alatti, az Akadémia rábízott vagyonában lévő ingatlan használójával évek óta tisztázatlan jogi viszony van. Ennek feloldásaként a kuratórium támogatta a használati teherrel együttes, nyilvános pályázati úton történő értékesítést.
A kuratórium egyetértett az MTA Szegedi Biológiai Központja által használt földrészlet tartós bérbeadásával a Genomikai Innovációs Központ létrehozása céljából.
2. A kuratórium az „Öszeállítás a Magyar Tudományos Akadémia közvetlen tulajdonosi részvételével működő gazdasági társaságok 2004. évi gazdálkodásáról” készített anyag tárgyalása során három társaság – az Archeosztráda Kft., az MTA-MMSZ Műszer-, Méréstechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. és a Martonseed Rt. – működésének részletesebb vizsgálatát határozta és végezte el az év során.
Mellékeljük a kuratórium által 2005-ben hozott 6 határozat jegyzékét, amely megfelelő részletességgel tartalmazza az állásfoglalásokat a tárgyalt kérdésekben.
3. A kuratórium úgy értékelte, hogy a vizsgált gazdasági társaságok közül az Archeosztráda Kft. és az MTA MMSZ Kft. gazdálkodása a jóváhagyott üzleti terveik szerint, rendben folyik.
A Martonseed Rt. esetében az ÁPV Rt. tulajdonosi kölcsöne törlesztése tárgyában kialakult vita lezárásaként a kuratórium javasolta, hogy az Akadémia vezetése kezdeményezze a Kormánytól a Martonseed Rt. tulajdonosváltását elrendelő 2139/2003. (VI. 27.) kormányhatározat szerinti beszámoló napirendre tűzését. A

beszámoló indítványozza a folyamat lezárását és ennek keretében az ÁPV Rt. tulajdonosi kölcsönének rendezését, illetve a Martonseed Rt. által művelt termőföldek Akadémiai Törvény szerinti akadémiai vagyonkezelésbe vételét megvalósító intézkedéseket.

Az év végén az Akadémia elnöke a miniszterelnöknek is megküldte az Akadémia által készített beszámolót és az átadási folyamatot lezáró kormányhatározat tervezeteket.

A kuratórium az eltelt évek során kialakított munkarendje szerint végezte a tevékenységét, a tagok és a titkársági közreműködők gördülékeny, összeszokott, harmonikus együttműködésével.

A Vkk 2005. évi határozatai

1.	január 24.	A kuratórium egyetért a 2004. évi tevékenységéről készült beszámolóval és elfogadta a 2005. évi munkatervét.
2.	április 6.	A Vagyonkezelő Kuratórium egyetért azzal, hogy a Budapest X., Gyömrői út. 148. sz. (Hrsz: 42296/7) ingatlant az Akadémia közgyűlése felvegye a „Hasznosítható Ingatlanok jegyzéké”-be.
3.	június 23.	Az Akadémia Vagyonkezelő Kuratóriuma egyetért az Akadémia vagyonkezelésében lévő Budapest, II. Felvinci u. 37. sz. alatti ingatlan használati teherrel együtt történő értékesítésével nyilvános pályázat keretében.
4.	június 23.	Az Akadémia Vagyonkezelő Kuratóriuma egyetért az Akadémia vagyonkezelésében lévő Budapest, X. Gyömrői út 148. sz. alatti ingatlan értékesítésével nyilvános pályázat keretében.
5.	június 23.	Az Akadémia Vagyonkezelő Kuratóriuma elfogadja az Akadémia közvetlen tulajdonosi részvételével működő gazdasági társaságok 2004. évi gazdálkodásáról készült Összefoglalót.
6.	október 18.	Az MTA Vagyonkezelő Kuratóriuma az előterjesztés, az SZBK javaslata és a bérleti szerződés tervezet alapján egyetért a Szeged, Temesvári krt. 62. sz. alatti (Hrsz.:1667; teljes terület 22965 m ²) ingatlanból 800 m ² földrészlet, Genomikai Innovációs Központ létrehozása és épületének megépítése céljából történő tartós bérbeadásával, illetve időben korlátozott földhasználati joggal történő megterhelésével.

REGIONÁLIS KÖZPONTOK

MTA DEBRECENI KÖZPONTJA (DAB)

A Debreceni Területi Bizottság 2005-ben 12 szakbizottság keretei között, 72 munkabizottságban végezte feladatait. Az MTA köztestületi tagjai közül 906 fő tartozott a DAB-hoz. Az akadémikusok száma 23 fő volt, az MTA Eötvös-koszorús doktora 6 fő.

Az MTA munkarendje szerint a 2005. évben a DAB is végrehajtotta a tisztújítást. Az előző hat évben sikeres, lelkiismeretes és következetes munkát végzett a DAB élén *Székely György* akadémikus, leköszönő elnök. Munkájáért őszinte köszönet illeti őt és vezetés többi tagját: *Bitskey István* és *Szabó József* alelnököket, valamint *Borsos János* tudományos főtitkárt.

A DAB 2005. október 25-én választotta meg új vezetőségét. Elnök: *Lipták András* akadémikus, alelnökök: *Bitskey István*, *Csizmazia Zoltán*, *Rajnavölgyi Éva*, főtitkár: *Fekete Károly*. A 12 szakbizottság vezetőségének kétharmadában nem történt változás.

A Debreceni Területi Bizottság leköszönő vezetése az elmúlt években végrehajtotta a DAB technikai korszerűsítését. Telefonvonalait bekapcsoltatta az összegytemi hálózatba, informatikai fejlesztéssel elérhetővé vált az internet, s azon a DAB Híradó megjelenítése. A DAB portál létrehozását a nagyteljesítményű archiváló rendszer kiépítése, a komputeres vetítés és a korszerű hangtechnika biztosítása követte.

A pezsgő tudományos életet segítette, hogy több nagynevű külföldi és belföldi előadó a DAB székházában, teltház előtt adhatott elő a genetika, biológia, informatika, irodalom, ökonómia tárgyköréből. Az Orvos- és Egészségtudományi Centrum intézetei havonta rendeztek intézeti beszámolókat a székház termeiben.

Az Értékek Akadémiája előadássorozat anyaga, amely kifejezetten a városi értelmiség érdeklődését kívánta élnétkíteni, immár DVD lemezen is elérhetővé vált *Székely György* DAB-elnök és *Kerekes Sándor*, az MTV helyi stúdióvezetője áldozatkész munkája eredményeként.

A DAB az Észak-alföldi Régió három megyéjét hivatott összefogni és segíteni a tudomány gondozásában. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye területén, az ottani tudományos testület lelkes vezetőjével, *Kecskés Mihály* professzorral az együttműködés sikeres volt. A kapcsolat fenntartása *Jász-Nagykun-Szolnok Megye* tudományos testületével is megvalósult. Itt új elnökséget választottak, az elnök *Örsi Julianna* néprajzkutató lett.

Debrecen város vezetőivel a DAB-nak példásan jó kapcsolata van. A város tisztában van azzal, hogy az a tudásbázis, amelyet a Debreceni Egyetem és Debreceni Területi Bizottság megtestesít, már ma is a régió egyik nagy hajtóereje.

Kifejezetten sikeres és eredményes volt az együttműködés a DAB és a határon túli magyar kutatók között. Az elektronikus kapcsolattartás szinte napi gyakorlattá vált, de gyakori volt a határon túliak fogadása, konferenciákon való részvételük segítése, publikációs tevékenységük támogatása, közös konferenciák rendezése és a szakemberek kölcsönös látogatása. A 2005 évi számadatok a következőket mutatják: A DAB-hoz kapcsolódó külső köztestületi tagok száma 270. Ukrajna teljes egészében ide kapcsolódik (ez 51 személyt jelent), a romániai területeknek pedig az északi része, ez 219 köztestületi tag. Ebben az évben magyarországi konferenciákon való részvételre minden pályázónak sikerült adni támogatást, így 10 személy 22 napot töltött Magyarországon. Támogatásra lehet pályázni magyarországi együttműködés, kutatómunka céljával is, ilyen módon további 14 kutató 54 napra kapott támogatást. A támogatás útiköltséget, napidíjat, szállást jelent. A határon túli magyar kutatók nagyra értékelik ezt a lehetőséget. A DAB segítette *Egyed Ákos* kolozsvári történész professzor *Gróf Mikó Imre, Erdély Széchenyije* című könyvének megjelenítését. Közös szervezett konferenciák is szolgálták az együttműködést: *Erdélyi tudományos nap Debrecenben* címen az Erdélyi Múzeum 11 kutatója mutatta be munkásságát, *Vallási sokszínűség a XVII. századi Erdélyben* címmel irodalmi, művelődéstörténeti konferencia volt debreceni és kolozsvári kutatások összegzésére.

2005-ben összesen 162 rendezvényünk volt. Az utóbbi öt évet tekintve a legnépesebb létszámot vonzották, összesen 11.463 fő volt a résztvevők száma.

A szak- és munkabizottságok működése:

A Nyelv- és irodalomtudományi Szakbizottságban súlyozottan jelent meg a József Attila-centenárium alkalmából az országos stilsztikai konferencia, ahol az előadók József Attila művészetével stílris szempontból foglalkoztak. Kiemelkedő esemény volt *A magyarságtudomány műhelyei* címmel 12 ország

főként irodalmár PhD-hallgatóinak rendezett nemzetközi konferencia, amely ezután a Nemzetközi Hungarológiai Kongresszusok közötti időben rendszeres nemzetközi fórumot biztosít majd a fiatal kutatóknak. A Fiatal Tudósok Fórumán a DE irodalmár doktoranduszai mutatkoztak be. Folyamatosan bemutatták az *Orbis Litterarum* sorozat köteteit. A munkaév decemberben a 100 éve született Bán Imre professzorra emlékező üléssel zárult.

A *Társadalom- és Történettudományi Szakbizottság* a hazai tudományos ismeretterjesztés új lehetőségeit és új megoldásait kereste. Megújult a határmenti tudományos műhelyekkel való kapcsolat, kiteljesedett a miskolci és a nyíregyházi kollégákkal való együttműködés, de pezsdülést jelentett a politológus hallgatók bekapcsolódása is a munkába. A 75 éves Enyedi György akadémikus tiszteletére nemzetközi tudományos konferenciát rendeztek *Tájak – régiók – települések* címmel. A *Néprajzi Munkabizottság* szervezte a *Kultúrák és tájak* szimpóziumot, valamint nemzetközi konferenciát rendezett román és lengyel kutatók részvételével az európai kulturális örökségről. A *Szociológiai Munkabizottság* a Bologna-folyamatot elemezte a szociológia oktatás szempontjából. A *Politológiai Munkabizottság* a magyar egészségügy helyzetével, a kisebbségvédelemmel és katonapolitikai kérdésekkel foglalkozott.

A *Jogi- és Közgazdaságtudományi Szakbizottságban* folytatódtak a banki szféráról, a közigazgatás és modernizáció kapcsolatáról, illetve a regionális kutatásokról szóló sikeres előadássorozatok. Nagy érdeklődés kísérte a Kornai János akadémikussal, a DE díszdoktorával folytatott beszélgetést, *A gondolat erejével* című rendhagyó önéletrajza alapján. Másodszor rendezték meg az Állam- és Jogtudományi Karral együtt a doktorandusz konferenciát, foglalkoztak a sport jogi vonatkozásaival, valamint versenyjogi workshopot szerveztek.

A *Neveléstudományi, Művelődéstudományi és Pszichológiai Szakbizottság* eredményes volt a környező országokkal való tudományos együttműködés terén, amelyet leginkább a *Regionalitás és oktatás európai dimenzióban* című konferencia mutatott. Kiemelten foglalkoztak a felsőoktatás aktuális problémáinak elemzésével és konferenciáikon a legfrissebb tudományos pedagógiai és pszichológiai kutatási eredményeket jelenítették meg (a Debreceni Egyetem pedagógiai iskolái; a Regionális Egyetem kérdésköre). A IV. Kiss Árpád emlékkonferencián többek között a globalizáció és az iskolarendszer kölcsönhatásával, a multikulturális társadalom és az oktatás kapcsolatával, az oktatás(ügy) és a kisebbségek, illetve a műveltség és tudás helyzetével foglalkoztak. A szakbizottság munkájára jellemző a regionalitás elvének érvényesítése. Különösen gyümölcsöző a kapcsolatuk a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kutatókkal és oktatókkal.

A *Bölcséleti, Művészet- és Ókortudományi Szakbizottság* tudatosan fordított nagy figyelmet a globalizáció világában a hagyományos filozófiai, erkölcsi és művészeti értékek megőrzésére. Így foglalkoztak pl. a felelősségétikával, illetve a totalitarizmus és a magyar filozófia viszonyával. *A zárt világ fölnyitása* címmel rendezték meg a VII. Tudomány és Teológia Konferenciát neves hazai és külföldi előadók bevonásával. A II. román–magyar epigráfiai kerekasztalnak az adott különös jelentőséget, hogy Alföldy Gézát (Heidelberg) a Debreceni Egyetem díszdoktorává fogadta, s így a konferencia egyben tisztelgés volt előtte is. A neolatin konferenciába bekapcsolták a pozsonyi Kalligram folyóirat szerkesztőségét is. Ápolták a kapcsolatokat Kolozsvárott és Székelyudvarhelyen, és a varsói egyetemmel is felvették a kapcsolatot.

A Matematika-fizika Szakbizottság tovább népszerűsítette a természettudományos szemléletet és ápolták a határon túli tudományos műhelyekkel a tudományos kapcsolatokat. Az *Informatika Munkabizottság* a 4. és 5. Gyires Béla-emlékülés mellett megrendezte a végzős informatikusok számára a National Instruments Europe Kft. nyílt napját. Társszervezőkkel együtt lebonyolították a magyar–horvát matematikai és informatikai konferenciát. A *Matematika Munkabizottság* emlékülést tartott Adalbert Bovdi 70. születésnapja alkalmából, illetve Szele Tibor halálának 50. évfordulójára emlékezve.

A *Mezőgazdasági Szakbizottság* 39 rendezvényén főleg gyakorlatorientált témákkal foglalkozott. 2005-ben nyitottak a régió agrárkamarái és mezőgazdasági vállalkozásai felé. Kihasználták a Szlovákia, Ukrajna, Románia határmenti kutatóintézeteivel kötött együttműködési szerződéseket. A szakbizottsági szintű rendezvények közül kiemelkedik az Észak-alföldi Régió fejlesztési koncepciójáról és operatív programjáról rendezett Tudósforum és az Agrárkamarák szerepéről folytatott tanácskozás.

Az *I. Orvostudományi- és Biológiai Szakbizottság* 2005-ben két új munkabizottsággal bővült (*Gyógyszerészeti Munkabizottság* és a *Sejt- és Molekuláris Élettani Munkabizottság*). Hat országos és nyolc nemzetközi konferenciát rendeztek, amelyeken összesen 22 országból vettek részt. Közvetlen kapcsolatot építettek ki a Dél-Csehországi, a Marosvásárhelyi és a Nagyvárad Egyetemmel. Utóbbival együttműködési megállapodást is kötöttek. A szakbizottság törekszik a társadalom széles rétegeit megszólítani, ennek érdekében rendeztek pl. Táplálkozási Fórumot; együttműködtek az idősek egészségügyi és szociális ellátását végző világi és egyházi intézményekkel, valamint civil szervezetekkel. Két munkabizottság tagjai pedig

aktívan részt vesznek egy konzorciumi keretben folyó innovációs kísérleti tevékenységben.

A II. Orvostudományi- és Biológiai Szakbizottság az interdiszciplinaritás jegyében serkentette a munkabizottságok közötti együttműködést. 2005-ben sok külföldi szaktekinthelyt nyertek meg előadónak. A gyakorlati, ill. regionális érdeklődésre számot tartó rendezvényekre meghívták az adott kérdéskörben érdekelt orvosokat, védőnőket és szakápolókat is. A szakbizottság tagjai előadóként, riportalanyként ismertették tudományterületük aktuális kérdéseit a médiákban. Tudományos rendezvényeken köszöntötték a debreceni immunológiai kutatómunka meghatározó személyiségét, a 75. születésnapját ünneplő Facht József professzort, valamint megemlékeztek a megyei infektológiai osztály 50 éves jubileumáról és München Dénes főorvos tevékenységéről.

A *Műszaki Szakbizottság* a régió műszaki tudományos életének „láthatóvá tételét” tűzte ki célul. Elektronikus formában felújították a korábban nyomtatásban megjelent *Műszaki Füzetek* kiadványsorozatát. A régió műszaki felsőoktatásának és iparának közös kérdéseit vitatták meg *A műszaki felsőfokú szakképzés az Észak-alföldi Régióban* című fórumon. Más alkalommal elemezték a régió hidrológiai problémáit, valamint a polgári és katonai repülési feladatait. A szakbizottság tagjai 2005-ben Kolozsvárott, Varsóban, Reykjavíkban és Temesvárott vettek részt nemzetközi konferenciákon. Öröndetes, hogy a régió műszaki kutatói közti együttműködések területén jelentős felfrissülést ígérő folyamatok indultak el.

A *Kémiai Szakbizottság* tagjai számos hazai és nemzetközi konferencián, szimpóziumon vettek részt, amelyekre – többek között – Budapesten, Kolozsvárott, Shanghai-ban, Pécsen, Athénban, Mexikóban, Helsinkiben és Bécsben került sor. Aktívan részt vettek a kémiai és vegyészmérnöki BSc- és MSc-képzés oktatási programjának országos szintű kidolgozásában. Az MTA Környezetkémiai Bizottságával együtt Miskolcon folytattak tanácskozást az észak-magyarországi régió környezetszennyezéseinek vizsgálati módszereiről. Eredményes konferenciaszervező munkával segítették többek között a 48. Magyar Spektrokémiai Vándorgyűlést, a Pécsen megrendezett XII. Magyar–Olasz Spektrokémiai Szimpóziumot, a hajdúszoboszlói nyári Vegyészkonferenciát, *A jövő tudósai, a vidék jövője* doktoranduszkonferenciát; valamint a Magyar Szabadgyök Kutató Társaság III. Konferenciáját, a klinikai kémia aktuális kérdéseiről.

A *Környezettudományi Szakbizottság* 12 munkabizottságban összesen 22 rendezvényt szervezett. Ezek közül meg kell említenünk az MTA és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium VAHAVA-projektje debreceni szakértői vitájának szervezését a globális klímaváltozás hatásairól; a Környezetvédelmi Világnap sikeres lebonyolítását; és a több társszervezővel együtt szervezett konferenciát *A megújuló energiák kutatásáról és hasznosításáról az EU újonnan csatlakozott országaiban* címmel. A *Környezetföldtani és Paleoökológiai Munkabizottság* tagjainak közreműködésével lezárásra került az NKFP (3/083/2001) Projekt és a PHARE CBC (PHARE HU-2002/000-180-03-01/03) projekt, illetve bekapcsolódtak a Magyarország–Szlovákia–Ukrajna Szomszédsági Program (HUSKUA/05/01) kutatásaiba. 2005-ben fejeződött be az a Szlovákiára, Romániára, Magyarországra és Angliára kiterjedő kutatás is, amelynek célja a hólyag- és bőrrákkal kapcsolatos életmódbeli, valamint munkahelyi kockázati tényezőkkel összefüggő vizsgálat volt. A szakbizottság Dévai György professzort örökös tiszteletbeli elnöki címmel tisztelte meg.

Több szakbizottsági jelentés is hangot adott a forráscsökkenések okozta gondoknak. Fájjalják, hogy a tudományos élet mozgásterét érezhetően csökkentette az OTKA programok drasztikusan visszaesett támogatása. Ezek az elvonások megnehezítették a kutatómunkát, a még színvonalasabb eredmények elérését és bemutatását.

DAB-Klub

A Gomba Szabolcs orvosprofesszor vezetésével tartott programok közül két közérdeklődésre számot tartó eseményt lehet kiemelni: *A köztársasági elnök szerepe a magyar jogrendben* címmel Zlinszky János jogász professzor, az Alkotmánybíróság volt tagja tartott alapos és nagy érdeklődéssel kísért előadást. A másik előadó a Debrecenben közismert és híres Vásáry család tagja, Vásáry István volt: *Törökország és Irán, a XX. századi modernizáció két modellje* címmel tartott nagy hozzáértésről tanúskodó és egyben személyes hangú előadást, hiszen mindkét országban tevékenykedett nagykövetként.

Támogatott könyvek

Agyagási Klára: *A Volga-Káma vidéki nyelvi area korai orosz jövevényszavai I. Etimológiai adatbázis*

Gaál Ibolya: *Földházak és az abban élők életviszonyai Szabolcs-Szatmár- Bereg vármegyékben a XX. században.*

Görömbei András: *A prózáiró Németh László – recepciótörténet és új értelmezés.*

KLIO című történelmi folyóirat 2005. évi számai

Madarász Imre: *Halhatatlan Vittorio. Alfieri utóélete: kultusz és kritika.*
Margócsy Klára: *Az újraolvasott Móricz* (konferenciakötet).
Németh György: *A satyr playng the kithara. Papers in Greek history and epigraphy.* (Hungarian Polis Studies 12. kötete)
Paternainé Juhász Zsuzsa: *Bán Imre könyvtára.*
Csikai Gyula: *Acta Physica et Chimica Debrecina 2005.*
Molnár V. Attila: *KITABELIA* c. botanikai-természetvédelmi folyóirat 10. évf. 1. füzet
Süli-Zakar István: *Határon átnyúló kapcsolatok – schengeni kihívások.*

Pályázatok

A felhívásra négy kategóriában, összesen 28 pályázat érkezett, melyből 24 kapott díjat, összesen 1 460 000 Ft értékben. Könyvkiadáshoz 9 díjazott kapott támogatást. Fiatal kutatók közül 8 fő nyert pályadíjat nyomtatásban megjelent tudományos eredményeik elismeréséért. A nem hivatásszerűen tudományos munkát végzők közül elért eredményéért 3 személy részesült díjazásban, míg kutatástámogatás kategóriában 4 pályadíjat osztottunk szét.

MTA MISKOLCI KÖZPONTJA (MAB)

Az MTA Miskolci Területi Bizottságához (MAB) Észak-Magyarország három megyéje Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megye- tartozik. A MAB fontos szerepet tölt be a régió tudományos tevékenységének ösztönzésében, támogatásában és összefogásában, munkájában a 14 szakbizottságon és 61 munkabizottságon keresztül körülbelül 1500 fő vesz részt.

A patinás székház modern technikai eszközökkel felszerelt termei kellemes környezetet biztosítanak a hazai és nemzetközi konferenciák lebonyolításához. Ezt bizonyítja az is, hogy az elmúlt évben is több mint száz hazai és nemzetközi rendezvényt tartottak a székházban, amelyen külföldi vendégek is részt vettek. Ezen felül számos külső rendezvénynek nyújtott méltó helyet a székház, így a működési kiadásokhoz saját bevétellel is hozzájárult a MAB. Az elmúlt évben is volt lehetőség a székház felújítására, korszerűsítésére, a díszterem klimatizálása is elkészült. A vendégszobák üzemeltetése egész évben folyamatos volt.

Az MTA Miskolci Területi Bizottsága elsődleges feladatának tartja a határon túli köztestületi tagokkal való kapcsolattartás folyamatosságának megteremtését, amelyet elsősorban a szakbizottságokon és munkabizottságokon keresztül lehet eredményesen megvalósítani. (Jelenleg az MTA MAB-hoz tartozók létszáma 21 fő). A rendezvényekre rendszeresen meghívást kapnak a határon túliak. Példaként néhány esemény amelyet az MTA-MAB székházban rendeztünk és amelyen határon túli kollegák is részt vettek: Suhányi Erzsébet, a Kassai Egyetem oktatója a MAB-székházban tartotta meg Magyarország és *Szlovákia számviteli szabályozása az Európai Unió Integrációs követelményeire tekintettel* című PhD-értekezésének nyilvános vitáját. *Mechanikai feladatok és megoldásaik* című konferencián Ecsi László-Élesztős Pál: *Új energetikai mérlegegyenlet szilárd testek kapcsolt termomechanikai vizsgálatához végeelem-módszerrel* témában tartott előadást. A *Történelemtudományi és Néprajzi Szakbizottsága* és az ME Filozófiatörténeti Tanszéke *Megidézett reneszánsz* címmel tartott nemzetközi konferenciát Hanák Tibor születésének 75. évfordulója tiszteletére. A konferencián pozsonyi és kolozsvári kollegák is előadtak. Gyenge Csaba gépészmérnök professzor (Kolozsvár), az MTA külső tagja a székházban tartotta meg székfoglaló előadását: *40 év a gépgyártástechnológia fejlesztésében* címmel. A MAB elnöke és szervező titkára részt vett a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság szlovákiai kihelyezett ülésén. A MAB–SZIMA–Herman Ottó Múzeum–Kassai Múzeum képző- és iparművészeti kiállítások szervezését kezdeményezte (2 alkalom/év).

Az elmúlt évben két alkalommal tartott a MAB ülést, amely közül az egyik kihelyezett ülés Gyöngyösön volt, a Károly Róbert Főiskolán. Ezen kívül több alkalommal vezetőségi ülésen vitatták meg a bizottság munkáját érintő kérdéseket. 2004-ben is összeállítottuk az elmúlt év eseményeiről számot adó *MAB Közleményeket*, amelyet a honlapunkon olvashatnak az érdeklődők.

A Tudomány Támogatásáért Észak-Magyarországon Alapítvány tevékenysége az elmúlt évben is hozott sikereket. Az adó 1%-ából a korábbi évekhez képest magasabb összeg folyt be, amelyet fiatal kutatók díjazására fordítottak. Sikeresen pályáztak a Nemzeti Civil Alapprogramhoz, amely ez úton az alapítvány működéséhez nyújtott anyagi segítséget.

A MAB az elmúlt évben is gazdag és színvonalas programokkal várta az érdeklődőket. A Magyar Tudományos Akadémia CLXXIII. rendes közgyűlésén *Lakatos Istvánt*, a ME Alkalmazott Kémiai Kutatóintézetének igazgatóját és *Roósz Andrást*, a ME Fémteni Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát az MTA levelező tagjává választották. *Roósz András* professzor a MAB-székházban tartotta meg székfoglaló előadását, *Lakatos István* professzor székfoglaló előadására a Magyar Tudományos Akadémia székházában került sor.

A MAB-székház adott otthont a 6. Országos Közművelődési és Telematikai konferenciának, amelyet a Borsod-Abaúj-Zemplén-Megyei Önkormányzat Hivatala rendezett. Társzervező volt a MAB.

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata, az MTA Miskolci Területei Bizottsága, a Jedlik Ányos Tudományos Ismeretterjesztő Társaság és a Selyemréti Általános és Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola és Városi Pedagógiai Intézet az idén is megrendezte az *Együtt Európában* című konferenciát, amelyen a város tehetséges diákjai mutatkoztak be.

2004 kiemelkedő eseménye volt a Magyar Tudomány Ünnepe. A MAB által kiadott reprezentatív programfüzet tartalmazta a régió rendezvényeit. A bizottság 2004. november 4-én tartotta a Magyar Tudomány Ünnepét, amelynek tiszteletére az Orvosi és Egészségügyi Szakbizottság rendezett tudományos ülést Az orvostudomány fejlődése az elmúlt fél évszázadban címmel. Az ünnepi ülést Páczelt István, a MAB elnöke nyitotta meg, majd Kormos Dénes, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés alelnöke és Szűcs Erika alpolgármester asszony köszöntötte a vendégeket. A tudományos ülést megelőzően Újszászy László tudományos titkára nyitotta meg Seres János Kondor Béla-díjas festőművész kamara kiállítását a székház könyvtárában. Az ünnepség keretében az idén is sor került kitüntetések átadására. Kiemelkedő és eredményes tudományos tevékenységük elismeréseként MAB-emlékérmeket vehetett át: Bócsa Iván, az MTA rendes tagja; Kitüntető Tudományos Díjat kapott: Orbán Sándor, az MTA doktora, a MAB alelnöke, Roósz András, az MTA levelező tagja és Veres László, múzeumigazgató, a MAB-klubtanács titkára. Eddigi kiemelkedő kutatómunkájuk elismeréseként az alábbi fiatal kutatók részesültek Tudományos Díjban: Babcsán Norbert, Baranyai Aranka, Bóka Beáta, Demeter Tamás, Karajz Sándor, Kiss Tóth Emőke, Kovács Mihály, Máдай Ferenc, Porkoláb Tibor, Szirbik Sándor Mátyás, Wopera Zsuzsa,

A szak- és munkabizottságok tevékenysége:

Az *Állam- és Jogtudományi Szakbizottság* szervezésében Novák István professor emeritust köszöntötték kollégái, barátai, tanítványai és tisztelői 90. születésnapja alkalmából a MAB-székházban rendezett ünnepségen.

A *Bányászati, Föld- és Környezettudományi Szakbizottság* a Bükki Nemzeti Park monográfiája és a Bükk új földtani térképe megjelenése alkalmából *A Bükk hegység természeti kincsei* címmel rendezett tematikus ülést. Az ülés további szervezői voltak: a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága, a Magyar Állami Földtani Intézet és a Magyarhoni Földtani Társulat Észak-Magyarországi Területi Szervezete. A MAB-székházban került sor ifj. Tarján Iván és Tóth Anikó PhD-értekezésének nyilvános vitájára. A *Geoinformatikai és Térinformatikai Munkabizottság*, a MGE Észak-Magyarországi Csoportja és a Miskolci Egyetem Geofizikai Tanszéke szervezésében Sörös László tartott előadást *Magyar Nemzeti Geoelektromos adatbázis* címmel.

A *Biológiai Szakbizottság* is megemlékezett a Magyar Tudomány Ünnepeéről. Ebből az alkalomból rendeztek tudományos előadást Egerben, az Eszterházy Károly Főiskola Állattani Múzeumában *Az Eszterházy Károly Főiskola Állattani Tanszékén folyó kutatások és alkalmazási lehetőségeik az ezredfordulón* címmel. A szakbizottság az MTA Palentológiai Tudományos Bizottságával, a Dobó István Gimnáziummal és a Heves Megyei Múzeumi Szervezettel együttesen rendezett tudományos emlékülést Egerben, a Dobó István Gimnáziumban Legányi Ferenc (1884-1964) születésének 120. és halálának 40. évfordulója alkalmából. Az emlékülés csatlakozott a „Magyar Tudomány Ünnepe” rendezvénysorozathoz.

A *Gépészeti Szakbizottság* szervezésében került sor Szirbik Sándor Mátyás okleveles gépészmérnök PhD-értekezésének nyilvános védésére. Az értekezés címe: *Peremkontúr-módszer a lineáris rugalmasságtan síkfeladataira*. Szintén a MAB-székházban védte meg PhD-értekezését Könözsy László okleveles gépészmérnök. (*Kétdimenziós nyíróáramlások számítása a turbulens örvénydiffúzió differenciálegyenletének megoldásával*). A Miskolci Egyetem Mechanikai Tanszéke és a *Műszaki Mechanikai Munkabizottság Mechanikai feladatok és megoldásaik* címmel rendezett tudományos ülést, amelyen Páczelt István akadémikust, a MAB elnökét köszöntötték 65. születésnapja alkalmából. A 80 éves Lévai Imre professzort köszöntését a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Karának Anyagmozgatási és Logisztikai Tanszéke és az *Anyagmozgatási és Logisztikai Munkabizottság* szervezte. A székház adott otthont a 11. Nemzetközi Szerszámkonferenciának, amelyet a Miskolci Egyetem Szerszámgépek Tanszéke és a Gépészeti

Szakbizottság szervezett. Szintén a székházában került megrendezésre a Géptervezők és Termékfejlesztők XX. Országos Szemináriuma, amelyet a Gépipari Tudományos Egyesület Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Géptervező Szakosztálya és a szakbizottsága együttesen rendezett.

A *Kohászati Szakbizottság*, a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Kara, az MTA Metallurgiai Bizottsága, valamint az OMBKE Egyetemi Osztálya együttesen rendezett kohászati szakmai napot a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából. *Magyar Anita* okleveles anyagmérnök PhD-értekezésének nyilvános védésére került sor a MAB-székházban. Az értekezés címe: *Karbon szállal erősített alumínium mátrixú kompozitok Al/C határfelületének jellemzése*.

A *Közgazdaságtudományi Szakbizottság Regionális Munkabizottságával* együtt ünnepelte meg 20 éves fennállását a Regionális Kutatások Központja. Ebből az alkalomból rendezte meg a Kistérségek abszorpciós képessége a külső tőkefelvívő- és innovációs képesség szempontjából témakör kérdéseit megvitató eszmecserét. Az ME Gazdálkodási Intézete, a szakbizottság, a Magyar Közgazdasági Társaság Megyei Szervezete, a B-A-Z Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Vezetési Tanácsadók Magyarországi Szövetsége közös szervezésében került sor az ME Továbbképzési Központjában a IV. Regionális Tanácsadási Konferenciára. A konferencián a gazdaságfejlesztésről és a turizmusról folytattak dialógust. A konferencia az Észak-Magyarországi Régió kiemelkedő eseményeként évről évre lehetőséget nyújt az üzleti világ és az egyetem hatékony együttműködésére. Alkalmat teremt a régió gazdálkodói, tanácsadói, valamint kutatással foglalkozó szakemberei számára a kötetlen eszmecsere, kommunikációra, egymás problémáinak, elvárásainak megismerésére.

A *Matematikai-Fizikai Szakbizottság Matematikai és Informatikai Munkabizottsága* a Magyar Tudomány Ünnepe tiszteletére az EKF Matematikai és Informatikai Intézetével közösen Egerben, a Eszterházy Károly Főiskolán *Analízistől a számítástudományig* címmel rendezett tudományos előadást. A szakbizottság társszervezésében került sor Egerben a Megyeháza Eszterházy termében a „*Fizika–Kémia*” című tudományos előadásra. A rendezvényt a Magyar Tudomány Ünnepe tiszteletére rendezték.

A *Mezőgazdasági Szakbizottság Agrárkörnyezetgazdálkodási és Vidékfejlesztési Munkabizottsága* a Heves Megyei Agrárkamarával együttesen szervezte meg Tass pusztán, az Észak-Magyarországi Logisztikai Központjában az *Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program pályázati lehetőségei* című rendezvényét. A rendezvény célja volt, hogy az Európai Unió csatlakozás kapcsán az Észak-Magyarországi régióban a közigazgatási, vállalkozói és civil szféra szakembereit tájékoztassa az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP) pályázati lehetőségeiről. A Károly Róbert Főiskola és a szakbizottság a Magyar Tudomány Hetének alkalmából két napon át tartó tudományos tanácskozást rendezett Gyöngyösön, amelyen a MAB-ot *Páczelt István* akadémikus, a MAB elnöke képviselte. A tanácskozás keretében valamennyi tanszék bemutatta kutatási tevékenységét, és egyik kiemelkedő kutatási témában elért eredményeit.

A *Nyelv- és Irodalomtudományi Szakbizottság* és a Magyar irodalomtörténeti Társaság Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tagozata *Szűts Sámuel Napló*” címmel tartott könyvbemutatót. A Magyar Nyelv Hete rendezvénysorozat keretén belül H. Tóth Tibor, a nyelvtudomány kandidátusa tartott előadást a MAB-székházban *A média nyelve* címmel. A szakbizottsága és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tagozata szervezésében Gyapay László tanszékvezető egyetemi docens, Porkoláb Tibor egyetemi adjunktus és Nagy Júlia egyetemi tanársegéd előadásából ismerhették meg a résztvevők a Miskolci Egyetem klasszikus magyar irodalom kutatásának új eredményeit.

Az *Orvosi és Egészségügyi Szakbizottság Kardiológiai Munkabizottsága* megtartotta XI. Kardiológiai Napját a MAB-székházban, amelynek témája: *Privatizáció az egészségügyben, különös tekintettel a percutan coronaria intervenció (PCI) hozzáférhetőségére*. A *Szülészeti-Nőgyógyászati és Perinatológiai Munkabizottság*, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórház és Egyetemi Oktató Kórház Szülészeti-Nőgyógyászati Osztálya *Találkozás a szülészeti-nőgyógyászat kiemelkedő személyiségeivel* címmel indított rendezvénysorozatának 2004-ben elsőként Borsos Antal professzorr, a DEOEC ÁOK Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika igazgatója tartott előadást *Új eredmények a gyermeknőgyógyászat területén* címmel, majd következő vendége pedig Paulin Ferenc professzor, a Semmelweis Egyetem AOK II. Sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika igazgatója volt, aki *Kis súlyú újszülöttek – szülészeti és népegészségügyi kihívás* címmel tartott előadást az érdeklődőknek. Az előadást követően mindketten kötetlen beszélgetést folytattak pályafutásuk főbb élményeiről, emberi dolgokról és a szülészeti-nőgyógyászat aktuális kérdéseiről. A *veleszületett vérékenység aktuális kérdései* címmel rendezett ülést a MAB-székházban a Semmelweis Kórház II. Belgyógyászati és Hematológiai Osztálya, Tudományos Bizottsága és Vezetősége, valamint a *Hemato-Immunológiai Munkabizottság*.

A Társadalomelméleti Szakbizottság Szociológiai Munkabizottsága és a Miskolci Egyetem Szociológiai Tanszéke, valamint a „Tóth Pál emlékéért” Alapítvány immár hagyományként az elmúlt évben is megrendezte a *Város-Régió-Szociológia* című konferenciát. A rendezvényen került sor a Tóth Pál-díj átadására. A MAB-székházban került sor a *Vallástudományi Munkabizottság* alakuló ülésére, amely a Társadalomelméleti Szakbizottság keretén belül tevékenykedik. A munkabizottság elnökének *Dienes Dénes* professzort, titkárának pedig Börzsöny Józsefet választották (mindketten a Sárospataki Református Teológiai Akadémia tanszékvezető egyetemi tanárai). A munkabizottság működéséhez két összekötő megválasztását látták célszerűnek. Az összekötői feladatok ellátásával Dolhai Lajost, az Egri Hittudományi Főiskola főigazgató helyettesét és Pethő Sándort, a Miskolci Egyetem tanszékvezető egyetemi docensét bízták meg. Az alakuló ülésre meghívást kapott Gál Botond professzor, a DAB Vallástudományi és Teológiai Munkabizottságának elnöke, *Ötvös László*, a munkabizottság titkára és Havas László, a Debreceni Egyetem egyetemi tanára.

A *Történelemtudományi és Néprajzi Szakbizottság* a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Honismereti szövetséggel, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárral és a Herman Ottó Múzeummal összefogva emlékülést rendezett a MAB-székházban II. Rákóczi Ferenc miskolci tartózkodásának 300. évfordulója tiszteletére. *1000 éves az egri főegyházmegye – 700 éves a diósgyőri pálos kolostor* címmel rendezett tudományos konferenciát a szakbizottság. Az ME BTK Magyar Középkori, Kora Újkori és a Történelem Segédtudományai Tanszékével együtt emlékülést tartottak a MAB-székházban Verancsics Antal születésének 500. évfordulója alkalmából *Verancsics Antal és kora* címmel. Az ME BTK Összehasonlító Irodalomtörténeti és Művészettörténeti Tanszékének és az *Művészettörténeti Munkabizottságának* szervezésében Szvoboda Dománszky Gabriella *Régióink szülötte id. Markó Károly festőművész* című kötetének bemutatójára került sor a MAB székházában.

A *Vegetáriai Szakbizottság* és a Magyar Kémikusok Egyesülete Miskolci Egyetemi Csoportja soron következő klubszerű összejövetelére a Miskolci Egyetemen került sor, amelynek célja az Anyag- és Kohómérnöki karon indítandó vegetáriai szakirány tantervének, programjának bemutatása, megvitatása volt. A *Fizikai-Kémiai Munkabizottságának* meghívására tartott előadást Kusuhiro Mukai professzor a MAB-székházban *The Role of Interfacial Phenomenia in Materials Processing* címmel. A Magyar Tudományos Akadémia felolvasótermében került sor Lakatos István akadémikus székfoglaló előadására. Az előadás címe: *A kémiai intenzív kőolaj termelési eljárások jelentősége a XXI. században*. A *Kémiai Oktatási Munkabizottság* ülésén a kémiai tanulmányi versenyeket és a kétszintű érettségi vizsgát érintő kérdéseket vitatták meg. Az ME Alkalmazott Kémiai Kutatóintézete, a Méréstechnikai, Automatizálási és Informatikai Tudományos Egyesület és a szakbizottság szervezésében került sor Lillafüreden a *Folyamatirányító rendszerek* című találkozóra, amelyet immár tizedik alkalommal rendeztek meg. Az *Analitikai Kémiai Munkabizottság* megtartotta soron következő ülését. A rendezvényen tudományos előadások hangzottak el az atomspektroszkópia területéről, valamint megismerkedhettek a résztvevők az Analytic Jena Spectrolab Merkantil Kft. által fogalmazott atomspektroszkópiai műszereivel. Az ülésen köszöntötték a Török Tibor emlékéremmel kitüntetett Paksy Lászlót.

MAB-klub rendezvényei

A MAB-klub vendégeként az évben elsőként *Gyulai József* akadémikus tartott előadást a *Jövő anyagai, a nano anyagok* címmel. A soron következő rendezvény a zenei érdeklődésűeknek kedvezett, mert az ANIMA Vonósnégyes koncertjét hallgathatták meg az érdeklődők. Márciusban Kovács István történész volt a klub vendége, aki *Bem tábornok, az örök remények hőse* címmel tartott előadást. Májusban a klub és a Rotary Klub Miskolc vendégeként Nagy József Kossuth- és Eötvös Loránd-díjas ny. egyetemi tanár tartott előadást *Szilikonok fizikai és kémiai tulajdonságai, szilikon implantátumok* címmel. Az első félévet *Bod Péter Ákos* professzor zárta, aki az EU-csatlakozást követően az ország gazdasági kilátásait elemezte. Az előadásra a MAB-klub alakulásának 20. évfordulóján került sor, hiszen a klub első előadást *Kulcsár Kálmán* akadémikus 1984. június 9-én tartotta *A mai magyar társadalom* címmel. A második félévben elsőként Kroó Norbert akadémikus, az MTA alelnöke tartott érdekes előadást az élettelen világ megismeréséről és mindennapi hasznosításáról, majd Kálmán Erika professzor asszony, a Bay Zoltán Anyagtudományi és Technológiai Intézet igazgatója előadásából tudhatták meg az érdeklődők, hogy mit értünk molekula-mérnökség alatt. A novemberi hónapot a tudomány ünnepének szentelte a klub. A MAB-klub tagjai a Miskolci Akadémiai Bizottság által kiadott reprezentatív programfüzetből választhatták ki az érdeklődésüknek megfelelő rendezvényt. A gazdag és sokoldalú programot jól egészítette ki a Walzer Szalonzenekar immáron hagyományos karácsonyi hangversenye.

MTA PÉCSI KÖZPONTJA (PAB)

A Pécsi Akadémiai Bizottság (PAB) a Dél-Dunántúl tudományos életének regionális központja. Feladata az, hogy tudományos fórum jelleggel átfogja és szervezze a régió szellemi életét, sajátos eszközeivel segítse tudományos műhelyeinek, illetve a bennük dolgozó kutatók eredményes munkáját. Elsősorban azáltal, hogy kapcsolatokat teremt az azonos szakterületen dolgozó, illetve az egyes tudományos problémák más-más aspektusaival foglalkozó kutatók és kutatócsoportok, másrészt a tudományos műhelyek és a potenciális felhasználók (gazdasági szervezetek, intézmények, önkormányzatok stb.) között. Feladata volt továbbá a terület gazdasági-szellemi lehetőségeire épülő komplex kutatások kezdeményezése, a kutatási eredmények megismertetése, hasznosításuk szervezése, illetve – különösen a fiatal - szakemberek kutatómunkájának, fokozatszerzésének kezdeményezése és segítése. A közigazgatási régió (Baranya, Somogy és Tolna megyék) mellett tevékenysége a Veszprémi Akadémiai Bizottsággal megosztva kiterjed Zala megyére is. A 2002–2005-ös akadémiai ciklus végén a PAB 2005 I. félévében áttekintette a szak- és munkabizottságok működését, elkészítette tervét az új akadémiai ciklusban szükségesnek látszó szervezeti és személyi változásokra. Márciusban megtartotta éves közgyűlését. A közgyűlés tudományos előadását Bélyácz Iván, az MTA levelező tagja tartotta *Reálgazdaság, eladósodás, modernizáció* címmel. Az előadást követően került sor a PAB és a Dél-Dunántúl a Tudomány Támogatásáért Alapítvány által kiírt pályázat eredményhirdetésére, a pályadíjak átadására.

A 2005. év jelentős eseménye volt az Akadémiai Bizottság és munkaszervezeteinek választásokkal történő megújítása. Az új bizottság október 10-én tartotta első ülését, ahol először elnököt választottak. A PAB korábbi elnöke, *Méhes Károly* nem vállalta a következő 3 évre a PAB vezetését, az új jelölt *Szolcsányi János* akadémikus lett. Az elnök javaslatára 3 alelnököt és tudományos titkárt választottak. A bizottság két alelnöke az előző ciklusban is ellátta ezt a feladatot (*Horváth József*, Somogy és Zala megye képviselőjében; *Horváth Béla*, Tolna megye képviselőjében). Baranya megye képviselőjében az új alelnök *Bélyácz Iván* akadémikus lett. A PAB tudományos titkára ismét *Fodor István* egyetemi tanár, az MTA doktora. Az ülésen a PAB a szakbizottsági elnökök javaslata alapján a 11 szakbizottságba 79 munkabizottságot hozott létre és megválasztotta azok vezetőit.

Ez azt is jelenti, hogy Dél-Dunántúlon 2005-ben mintegy 1500–1600 szakember vett részt aktívan az Akadémiai Bizottság munkaszervezeteiben, és a PAB keretében 110 regionális, országos és nemzetközi rendezvényt bonyolítottak le. A bizottság meghatározta 2 kiemelt tudományos témáját, a 2005–2008. évi új akadémiai ciklusra: 1. Regionális innováció, 2. Pécs Európa Kulturális Fővárosa 2010. A régió tudományos élete szempontjából is igen jelentős volt a Veszprémi Akadémiai Bizottsággal közösen megrendezett Pannon Tudományos Napok. 2005-ben e rendezvénynek október 12-én Nagykanizsa adott otthont. A rendkívül sikeres rendezvényen a PAB és a VEAB kutatói részéről hangzottak el előadások, bemutatva a dunántúli régióban született legújabb és legérdekesebb tudományos eredményeket.

A Magyar Tudományos Akadémia első ízben 2005-ben a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénysorozat központi nyitó rendezvényét vidéki városban kívánta megtartani és ehhez Pécs városát választotta. A PAB a Pécsi Tudományegyetemmel közösen vett részt az ünnepség és a csatlakozó tudományos ülések megszervezésében. A két napos tudományos konferencián bemutakoztak az MTA által a PTE-n támogatott kutatóhelyek és *Tudás, etika, felelősség a tudományokban* címmel a Neurológiai Kutatások Konferenciája, valamint a Társadalomtudományi Kutatások Konferenciája zajlott.

Vizi E. Szilveszter üdvözlő szavaiban hangzottak el az alábbiak az MTÜ nyitójában: „...Pécs a magyar kultúrának nem csupán fellelővára, hanem mindig újító, friss szellemet és merész megoldásokat hozó élő központja. Olyan városi kultúra hatja át köznapjait is, mely révén büszkén nyerheti el Európa Kulturális Fővárosa címét. A tudományos szellemnek is újítója ez a város...”

November 4-én a PAB szokásos, az MTÜ-hez kapcsolódó központi rendezvényét Szolcsányi János, a PAB elnöke nyitotta meg, ezt követően Somosi László elnök-vezérigazgató tartott előadást *A tudomány szerepe a PANNONPOWER Társaságcsoport fejlesztési stratégiájában* címmel. Ezután Somlyódy László, az MTA rendes tagja tartott előadást *A víz az úr?* címmel.

Átadásra kerültek a PAB díjai. Ezüstérmét kapott Lenkei Péter; a Zsolnay Porcelán Manufaktúra Rt. által alapított térségfejlesztési díjat Méhes Károly akadémikus vehette át. Tudományos szervezési díjat kapott két fő, három fiatal kutató pedig a PAB tudományos díját vehette át.

A PAB egyik legjelentősebb rendezvénye 2005. november 5-9 között a *Climate change: impacts and responses in the Central European Countries* konferencia volt kb. 80 nemzetközi és magyar résztvevővel. A konferencia kapcsolódott a Budapesten megtartott *World Science Forum* programjához.

A bizottság 2005. évi programjában a korábbi évekhez hasonlóan jelentős szerepet kapott a határon túli magyar köztestületi tagokkal való szakmai kapcsolat ápolása. A bizottság 2005-ben arra törekedett, hogy a határon túli köztestületi tagokat a PAB szakbizottságai által rendezett kutatási témák eredményeiről tartott konzultációkra, értekezletekre, vitákra invitálja. Együttműködött a PAB a pécsi székhelyű Határon Túli Magyarok XIV. Fesztiválja megrendezésében. A program október 3–16. között került lebonyolításra. Fontosabb programok: Fórum a Kárpát-medencei magyarság helyzetéről a határon túli magyar szervezetek képviselői részvételével. Felvidéki és magyar testvértelepülések polgármestereinek találkozója. 120 éves az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület. Fotóművészek, képzőművészek kiállításai, néptáncgyűttesek műsora. A fesztivál 14 napja alatt közel 500 határon túli magyar előadó, irodalmár, táncos, zenész, színművész, képzőművész és sok érdeklődő látogató érkezett Pécsre. 2005-ben a régióhoz tartozó határon túli köztestületi tagok száma nem változott (64 fő). Sikeres volt a területi bizottságokkal való együttműködés és egyre több területen szorosan együttműködés a PAB és a gazdasági szféra között. Közülük is kiemelkedik a Paksi Atomerőmű Rt-vel és a Pécsi Pannon Power Rt-vel kibontakozó élénk és gyümölcsöző együttműködés.

A PAB és a Dél-Dunántúl a Tudomány Támogatásáért Alapítványnak 2005-re két pályázati kiírása volt. A PhD-fokozattal rendelkezők, ill. PhD-képzésben résztvevők számára kiírt pályázatra 22 pályamunka érkezett, a tudományos fokozattal nem rendelkezők számára kiírt pályázatra 8 pályamunka érkezett. A kifizetett pályadíjak összege 430 ezer Ft. A Dél-Dunántúl a Tudomány Támogatásáért Alapítvány vagyona 2005 év végén 4700 eFt.

Az MTA PAB Titkársága szervezési, ügyviteli, gazdálkodási és székház üzemeltetési feladatait 13 fős létszámmal végezte. A titkárság alapító okirata 2005. augusztus 1-jei hatállyal módosításra került. Az új szabályozás alapján a PAB elnökének javaslatára új titkárságvezetőt nevezett ki az MTA főtitkára. 2005. október 17-től a titkárságvezetői feladatokat az intézmény addigi gazdasági vezetője, Simonné Werner Mária látja el.

A szakbizottságok tevékenysége

A PAB folyamatosan segítette és irányította a szakbizottságok tudományszervező, tudományirányító munkáját, amely köztestületi tagjai révén átfogta az egész Dél-Dunántúl tudományos életét. A szakbizottságok munkájának elismerését jelentette, hogy tovább szélesedett és mélyült tudományos kapcsolatuk az MTA tudományos osztályaival és a többi területi bizottsággal. Tudományszervező munkájuk jelentős területét képezték a 2005. évi választások után a tudományos programjuk megújítása, a munkabizottságok újjászervezése több mint 1500 fővel. 2005-ben az V. Orvosi Tudományok, valamint a IX. Gazdaság- és Jogtudományok Szakbizottságainak munkáját értékelték a PAB és fejezte ki elismerését az ott folyó hatékony és eredményes tudományirányító és szervezőmunkáért. A szakbizottságok aktivitása, rendezvényeik száma és nagysága természetesen jelentős mértékben eltért.

I. sz. Nyelv- és Irodalomtudományok Szakbizottsága 2005-ben tudományos üléseit a Magyar Tudomány Ünnepe központi rendezvényeihez kapcsolta. Ezek közül kiemelkedők voltak a következők: Nemzetközi nyelvészeti műhely – *Neutralité et irresponsabilité* (2005. október 31. Művészetek Háza); Raccah, Pierre-Yves: *Scientific Neutrality is irresponsible and false*; Tarnay, László: *Language and ethics*; Komlósi, László I.: *Conceptual Integration for Argument Schemes: Revisiting the New Rhetoric*. 2005 november 4-én pedig a *Tudás, etika, felelősség és a tudományok* témakörben megtartott tudományos ülészak a társadalomtudományi kutatások terültén. Aktív tudományos élet volt a munkabizottságokban is, ahol konferenciák rendezése mellett előadások és könyvbemutatókra került sor, több mint 30 rendezvény keretében.

II. sz. Filozófiai-, Történettudományok és Néprajztudományok Szakbizottsága 10 munkabizottsággal alakult meg. 2005-ben két teljesen új műhely jött létre, az *Egyháztörténeti* és a *Neveléstörténeti Munkabizottságok*. A szakbizottság az újjászervezés során továbbra is különös tekintettel volt a regionális szerveződésre és már a második munkabizottság rendelkezik nem pécsi illetőségű vezetővel. Kiemelkedő az új bizottságok aktivitása. A *Neveléstörténeti Munkabizottság* 2005. december 2-3-án *Hagyomány és megújulás a neveléstörténetben* címmel megtartotta első jelentős rendezvényét. Az *Egyháztörténeti Munkabizottság* tagjai kapcsolódtak a püspökség és a Hittudományi Főiskola egyháztörténeti rendezvényeihez.

III. sz. Matematikai és Informatikai Szakbizottság keretében három munkabizottság alakult az új akadémiai ciklusban. A 2005. akadémiai évben a célkitűzéseknek megfelelően tovább erősítették a regionális együttműködést a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem oktatóinak és kutatóinak részvételével,

valamint nagyszámú előadást szerveztek a szakterület elmélyítése és népszerűsítése céljából. Nagy hangsúlyt fektettek a szakterület alkalmazásait érintő tevékenységekre és az interdiszciplináris együttműködésekre. A regionális együttműködés keretében a szakbizottság több tagja tartott előadást, illetve vett részt a Kaposvári Egyetem Matematika-Informatika Konferenciáján 2005 júniusában.

IV. sz. Agrártudományok Szakbizottsága alapvető célkitűzése 2005-ben a régióban az agrárszektor különböző ágazatai és funkcionális területei problémáinak fejlesztési lehetőségeinek megismerése, megvitatása, tudományos konferenciák, vitaülések, üzemlátogatások keretében. A szakbizottság és a munkabizottságok tagjai tevékeny résztvevői voltak 2005 novemberében a Magyar Tudomány Napja pécsi, kaposvári, keszthelyi rendezvényeinek. A programok lebonyolításában egyetemek, kutatóintézetek, vállalatok és más társadalmi szervezetek is közreműködtek. Összesen mintegy 25 rendezvényre került sor, több mint 1000 résztvevővel. A szakbizottság és a munkabizottságok tevékenysége elősegítette az élelmiszerbiztonság, a zöldenergia termelés, a környezetvédelem, a műtrágya felhasználás, növényvédelem, erdőtelepítés, a vegyszerfelhasználás csökkentés problémáinak a megoldását, támogatta az egyetemeken folyó tudományos utánpótlást biztosító PhD-képzést, segítette az integrációt a termelő és az értékesítő egységek között. A határon túli magyar és nem magyar szakemberekkel a kapcsolatok kiépítése tovább fejlődött (Horvátország, Szlovénia). A térségünkben dolgozó szakemberek egyre több figyelmet fordítanak a globális klímaváltozás hatásának tanulmányozására, a válaszciklusra, a környezetkímélő gazdálkodás elterjesztésére és az integrált termelés kialakítására.

V. sz. Orvosi Tudományok Szakbizottsága a legtöbb köztisztületi tagot számláló szakbizottság. 2005-től 7 munkabizottságban szervezi az orvosi tudományok programját. Alapvető célkitűzése volt a kapcsolódás a nemzeti egészségmegőrző program célkitűzéseivel; a klinikai betegellátás színvonalának emelése, az elméleti intézetek és klinikák együttműködésének szorosabbá tétele; a régió szakembereinek továbbképzése, támogatása mellett az új ciklusban külön figyelmet kívántunk fordítani a fiatal kutatók támogatására, a PhD- és habilitációs nyilvános előadások bekapcsolására a PAB tudományos tevékenységébe, valamint a szakbizottság által szervezett továbbképző jellegű tudományos rendezvénysorozat folytatására. A szakbizottság területén 2005-ben sem volt kevesebb tudományos rendezvény, mint 2004-ben. Változatlanul voltak PhD-védések, s számos rendezvény közös szervezésben történt (más szakbizottságokkal, illetve gyógyszergyárakkal). A régióon belül továbbra is jónak mondható a klinikák és a régió kórházi osztályainak együttműködése, valamint a klinikai diszciplínák együttműködése az elméleti intézetekkel. 2005-ben sajnos nem volt olyan tudományos ülés, amelyet Pécsen kívül tartottak volna. A számadatok alapján a régió orvosai a korábbihoz hasonlóan, nagy számban vettek részt a különböző rendezvényeken. Továbbra is örömdetes jelenség az, hogy nem csak a speciális témával foglalkozó szakemberek, hanem a családorvosok is nagy számban jelennek meg. Ez elsősorban annak tudható be, hogy a tudományos előadások is döntően gyakorlati szemléletet tükröznek, a klinikumot szolgálják. Az előadások a múlt évben is több új diagnosztikai és kezelési módszert ismertettek, esetenként tanfolyamszerűen is. A rendezvények szervezésében, azok szponzorálásában továbbra is jelentős szerep jutott a gyógyszer- és műszergyártó cégeknek. Ebben az évben is folytatódott az önálló, szakbizottsági szervezésű rendezvénysorozat az *Orvostudomány határterületei* szimpóziumok szervezése.

VI. sz. Műszaki- és Földtani Tudományok Szakbizottsága kiemelt rendezvénye volt az *Élettartam gazdálkodás* konferencia. Egyéb rendezvények között szerepel a részvétel a PTE Pollack Mihály Műszaki Kar épületgépész, építész és épületvillamosítás szaknapokon, valamint különböző előadások, regionális és országos konferenciák rendezésében való közreműködés. A munkabizottsági rendezvények száma különböző problémák, átalakulások miatt a szokásosnál kevesebb, összesen mintegy 20 ülés volt.

VII. sz. Kémiai Tudományok Szakbizottsága belül 2005-ben öt munkabizottság működött. A munkabizottságok tudományos fokozattal rendelkező (mintegy 75%) tagjainak többsége részt vesz a szakterületének megfelelő MTA munkabizottság munkájában is. A szakbizottság szervezeti felépítésében jelentős változást jelent, hogy az év végén hatodik munkabizottságként megalakult a *Kémia Szakmódszertani Munkabizottság*. Valamennyi munkabizottság részt vett a MTÜ rendezvénysorozatán, mely központi rendezvényének ez évben Pécs adott otthont. A kutatóműhelyek kapcsolódó beszámolóiban a munkabizottságok tagjai aktív szerepet játszottak.

VIII. sz. Biológiai Tudományok Szakbizottsága vezetésében a 2005. évben személyi változások történtek. A szakbizottság fő feladata a régió tudományos, oktatási és egyéb szakmai jellegű munkájának, eseményeinek összehangolása, összefogása a biológiai tudományok területén. Ebben a munkában a szakbizottság és munkabizottságok a régió számos egyéb szervezetével, intézményével működött együtt (önkormányzatok, Pécsi Tudományegyetem, ANTSZ, Magyar Biológiai Társaság Pécsi Csoportja stb.). A

szakbizottság 2005-ben az alábbi fontosabb konferenciákat, szimpóziumokat szervezte meg: Rauss centenáriumi emlékülés Rauss Károly professzor születésének 100. évfordulója alkalmából; *A közoktatás és felsőoktatás megújulása a testnevelés és sport területén* c. konferencia; Fiala Neurobiológusok Fóruma; *A perifériától az agykéregig* c. konferencia; *Erdőrehabilitációs munkálatok a DDNP drávai területén* c. szakülés; (2005. március); *Az agrár-környezetvédelem helye és szerepe* c. szakülés Kaposvár.

IX. sz. Jogi- és Közgazdasági Szakbizottságban a 2005-ös év a kettősség jegyében zajlott. Az év első felében a szakbizottság korábbi összetételében és korábbi vezetésének irányításával végezte munkáját, majd az év második felében új szakbizottsági elnök és titkár választására, valamint a munkabizottságok megválasztására került sor. 2005. júniusában rendezték meg a 9. Euro-Konferenciát (9th Euro-Conference), amelyen több mint 80 előadás hangzott el magyar és külföldi (európai, ausztráliai, kanadai, ázsiai országokból érkezett) előadók részéről. A szűkebb téma a *Continuus optimisation in the industry* címet viselte.

X. sz. Környezetvédelmi, Területfejlesztési és Településtudományi Szakbizottság alapvető célkitűzése az átfogó környezetvédelmi, térségfejlesztési és településtudományi kérdéskörök megvitatása tudományos konferencia, vitaulések keretében, valamint a térséget érintő problémakörök, feladatok áttekintése a szakbizottsági és munkabizottsági rendezvények keretében. Ennek megfelelően a szakbizottság munkabizottságai – az elfogadott éves programjaik szerint – folytatták tudományos szakmai munkájukat, de részt vettek a nagyrendezvények megszervezésében és sikeres munkájában (előadások) is. A szakbizottság három jelentősebb rendezvényt szervezett a PAB Székházban: 1. *Környezetvédelmi és Környezettudományi Szimpózium a Föld Napján* (2005. április 21.; 65 fő), az MT A Veszprémi Területi Bizottságával közös rendezésben. Méhes Károly és Mészáros Ernő akadémikusok elnökle mellett az elhangzott 11 előadás ismertette a környezettudomány mint egy új tudományág kialakulásának kérdéskörét, a légköri aeroszolok és az éghajlatváltozás összefüggéseit, az új stratégiai szempontok igényét a környezetvédelemben, a környezeti konfliktusok körét a Dunántúlon, valamint a Balaton és a Dráva vízminőségi jellemzőinek alakulását, és a környezetvédelem tervezésének kérdéseit is. Megállapításra került a kutatások kiszélesítésének és a területi bizottságok együttműködésének további együttműködésének az igénye is. A sikeres nap zárását követően a résztvevők megtekintették a Pécsi Világörökség részét képező ókeresztény emlékeket. 2. *Fenntartható Településfejlesztési Modellek: Graz* címmel nemzetközi, nyílt ülést rendeztek. 3. *Konferencia a Magyar Tudomány Ünnepe 2005.* rendezvény (Pécs. 2005. november 17.; 58 fő). A város és a környezetvédelmi minisztérium munkatársai átfogó képet adtak a hulladékgazdálkodás európai és hazai stratégiai kérdéseiről, a Kohéziós Alapokból finanszírozott hazai projektekről, ezek dél-dunántúli helyzetéről, valamint a legújabb technológiai fejlesztésekről. A szakbizottság tagjai részt vettek a Pannon Tudományos Napok (Nagykanizsa. 2005. október 12.) rendezvény munkájában és előadásaiban is. A szak- és munkabizottságok tagjai résztvevői voltak a Magyar Tudomány Ünnepe pécsi és régiós rendezvényeinek is (2005. november 4-10.). Ezen túlmenően sikeresen működtek közre a szervezésben más társszervezetekkel (MUT MTESZ, Kamarák), és tartottak szakmai előadásokat szakmai konferenciákon vitauléseken (mintegy 20 régiós és helyi rendezvény, kb. 570 fő résztvevő). Emellett a szakbizottság tagjai országos és nemzetközi környezetvédelmi és területfejlesztési kutatási programokban is jelentős szerepet vállalnak, együttműködve az egyetemmel és az MTA RKK DTI kutatóival, valamint Pécs város önkormányzatával.

XI. Fizikai és Csillagászati Szakbizottság programját meghatározta, hogy 2005 A Fizika Éve volt világszerte. Pécssett méltó módon hívták fel rá a figyelmet szoros kooperációban az Eötvös Loránd Fizikai Társulattal és a régió oktatási intézményeivel. Ennek leglátványosabb rendezvénye volt a *A Fizika bevilágítja a Földet* világméretű akció, amelynek során április 18-án (Einstein halálának 50. évfordulóján) több száz diák kézzől-kézre adta tovább a FÉNYT át a régión, 24 óra leforgása alatt körben a Földön. A Széchenyi teret a fizika töltötte be, vetélkedők, előadások, kísérleti bemutatók végén megérkezett a FÉNY a térre, és egy impozáns Lézer Show-val zárult a nap. Az év további részében is több rendezvény, többek között a *Kis esti Fizika* rendezvénysorozat szolgálta a fizika népszerűsítését. A szakbizottság nemzetközi csillagászati konferenciát szervezett. *Fiala európai PhD hallgatók asztrofizikai kutatásai a változócsillagok kérdéskörében* címmel, 15 országból érkezett 60 résztvevővel. Társszervező volt az EMBO/HHMI Central European Scientists' Meeting, (Budapest, 2005. február 7-10.) rendezvénynek. Önálló szekciót szervezett a FEBS/IUBMB Conference, Session on Single Molecule Biochemistry and Mechanics. (Budapest, 2005. július 1-5.) konferencián. Ezen túl 3 szemináriumot szervezett külföldi vendégprofesszorok látogatása kapcsán.

MTA SZEGEDI KÖZPONTJA (SZAB)

Az MTA Elnökségének 2005. májusi tisztújítás mintájára a vidéki területi bizottságoknál is sor került a 2005–2008 évi választásokra. A bizottságnál a korábbiaktól eltérően, először a SZAB elnökségében (dec. 1.), majd a szak- és munkabizottságokban folyt a tisztújítás. A SZAB elnökeként újraválasztották *Telegdy Gyula* akadémikust, az alelnökök közül *Dékány Imre* és *Hatvani László* akadémikusokat, míg *Vigh László* akadémikus személyében új alelnöke lett a bizottságnak. Papp Gyula és Ormos Pál akadémikusok leköszöntek alelnöki tisztségükről. Az új tudományos titkárnak *Molnár Józsefet* jelölték (Kiss Tamás helyett). *Csernay László* Tudósklub titkára maradt, míg *Berta Árpád* a doktorok képviselője.

A választásokat követően az egyes szak- és munkabizottságok elnökeinek személyében, ill. egyes bizottságoknál is történt változás. A választásokat megelőzően a SZAB-nak 13 szak- és 80 munkabizottsága volt, majd ezt követően két munkabizottság szüneteltetését kérte, kettő pedig megszűnt – így összesen maradt 13 szak- és 76 munkabizottság működik, mintegy 3000 fővel. A három megyében 195 tudomány doktora, 532 kandidátus, 104 PhD fokozatú, összesen 846 tudományos minősítéssel rendelkező kutató dolgozott. Az akadémikusok száma 25 fő, ebből 17 rendes tag és 8 fő levelező tag.

A SZAB elnöksége 1994. augusztus 17-i ülésén hozta azt a döntését, hogy a kiemelkedő szakmai értékteremtés mellett, a SZAB tevékenységének fejlesztése, magasabb szintre emelése érdekében a Szegedi Akadémiai Bizottságban hosszú éveken át kifejtett eredményes munkásság elismeréseként, évente egy alkalommal a SZAB-émlékplakettje emléklappal adományozható az erre leginkább méltó személyeknek. Az érdék átadására a szokásos éves kibővített ülésen kerül sor. Az eltelt idő óta, összesen 44-en vehették át ezt a kitüntetést, mellyel pénzüsszeg nem jár.

A régió tudósai közül a SZAB emléklakettjét és emlékérmét vehették át azok, akik legalább két akadémiai ciklusban az elnökségben, a szak- és munkabizottságok tisztségviselőiként is kiemelkedő tudományos szervezői tevékenységet végeztek. A mai ülésen 23 fő részesült e kitüntetésben, akik legalább 2x3 éves, ill. több ciklust is betöltöttek elnöki tisztségükben. Az emléklaketteket Hámori József, az MTA alelnöke adta át a jelenlévőknek, az alábbiakban: Szigeti Lajos (mb.Forgács Tamás),. Anderle Ádám,. Rác Béla, Molnár József,. Resch Béla,. Erős István leköszönő szakbizottsági elnököknek, Szőnyi György Endre,. Makk Ferenc, Kérchy László. Szabó Margit, Turi Sándor, Blaszó Gábor újonnan választott szakbizottsági elnököknek, Barótiné Gaál Márta, Németh T. Enikő, Kérchy László, Fehér László, Penke Botond, Zimányi László, Kószó Ferenc, Balogh Ádám, Dobozy Attila, Dési Illés, Danyi József, Szabóné Révész Piroška, Hohmann Judit, Huber Imre Leköszönő munkabizottsági elnököknek, Csapó Benő, VighÉva, Fényesi Anna, Krisztin Tibor, Szörényi Tamás, Almássy Katalin, Páli Tibor, Földesi Imre, Lázár György, Kemény Lajos, Nagymajtényi László,. Kodácsi János, Csóka Ildikó, Báthori Mária, Miseta Mária, Soós Gyöngyvér, Molnár Gyöngyvér újonnan választott munkabizottsági elnököknek.

Sajnos ismét veszteség érte a Szegedi Akadémiai Bizottságot, a tudományos világot.. Betegség következtében 2005. január 24-én elhunyt a SZAB doyenje, a köztisztelőben álló, közszeretnek örvendő Tandori Károly, a bizottság és az MTA rendes tagja. Emlékét a SZAB kegyelettel megőrzi.

A SZAB elnöksége rendszeresen, havonta egy alkalommal ülésezett és vitatta meg a mindig aktuális kérdéseket, problémákat. A székházban 2005-ben összesen 374 rendezvényt, tudományos ülést szerveztek A rendezvények nagyobb része díjmentes, ami szak- és munkabizottsági tudományos ülést, vagy a pályakezdő fiatal kutatók PhD-védését jelentette. A PhD-védések száma 2005-ben összesen 41 volt. A rendezvényeket kb. 15 000 fő látogatta. A székház helyt adott még az előadásokhoz kapcsolódó egyéb szakmai bemutatóknak, kiállításoknak, segítve ezzel is a tudományos továbbképzést. A rendezvények időtartama a néhány órától a több napos konferenciáig terjedtek.

Kiemelt feladatának tekintette az elnökség továbbra is: az önkormányzatokkal való szoros együttműködést, a három megye tudományos közéletének összehangolását és a tudományos eredmények terjesztését, valamint a közvetlen kapcsolat fenntartása a társterületi bizottságokkal is. Ezért kerül sor minden évben más-más bizottságnál a területi tanácskozásokra, melynek vendéglátója 2005-ben a Debreceni Területi Bizottság volt, ahol a SZAB-ot ketten képviselték.

Figyelemmel a tudományos utánpótlásra, a szakbizottságok összesen 219 pályátételt hirdettek meg, melyre 40 pályázat érkezett. Ebből öten, a bajai Szent László Általános Művelődési Központ középiskolásai a Föld-és Környezettudományi Szakbizottsághoz adták be pályázataikat és mind az öten helyezést is értek el (I., II., III.), valamint első alkalommal a Műszaki Szakbizottsághoz is nyújtott be 4 diák pályamunkát, akik szintén mind a négyen díjazásban részesültek. A szakbizottságok előterjesztése alapján a SZAB elnöksége és „A Tudomány Támogatásáért a Dél-Alföldön” Alapítvány Kuratóriuma 31 főt részesített pénzjutalomban: I.

helyezett 16 fő (40 Eft+ezüst SZAB-émlékérem), II. helyezett 10 fő (30 Eft), III. helyezett 5 fő (20 Eft), dicséret 3 fő, díjtalan 1 fő. A díjazáshoz a pénzügyi forrást szponzorok biztosították: az MTA, a SZAB saját alapítványának kamatai, a szegedi polgármesteri külön keret és a Szegedi Biztonságpolitikai Közalapítvány.

Méltóképpen ünnepelte a SZAB 2005-ben is a Magyar Tudomány Ünnepét október 27-étől december 18-ig terjedő időszakban.. Megnyitót Telegdy Gyula akadémikus, a SZAB elnöke, köszöntőt Botka László, Szeged város polgármestere és Szabó Gábor, a Szegedi Tudományegyetem rektora mondott november 4-én. Az ünnepi előadást Pléh Csaba, az MTA főtitkárhelyettes tartotta *Tudomány a változó világban* címmel. A plenáris ülés délután a Fizika Éve jegyében elhangzott öt előadással folytatódott (Benedict Mihály *Kvantumkoherencia, spin és sugárzás*, Gingl Zoltán *Zajok és fluktuációk a természettudományban*, Horváth Zoltán *Ultrarövid fényimpulzusok terjedése*, Vinkó József *Asztrofizika*, Marói Péter *Fény és élet* címmel tartott előadást).

A rendezvénysorozat kiemelkedő programját a SZAB és a Szegedi Tudományegyetem *Bemutakoznak az egyetemi tudásközpontok* címmel közösen szervezték.. A programot négy tudásközpont biztosította, elsőként a Dél-Alföldi Neurobiológiai Tudásközpont (DNT, Szeged) *Terápiás célú idegrendszeri kutatások, a molekulától az integrált idegrendszeri működésig* c. előadásaival. Bevezetőt mondott Telegdy Gyula programvezető, majd hat előadás hangzott el. Másodikként a Környezet- és Nanotechnológiai RET (*A dél-alföldi régió életminőségét javító integrált rendszerek fejlesztése*), itt bevezetőt Szabó Gábor rektor, programvezető mondott és öt előadás volt hallható, harmadikként a Dél-Alföldi Élet- és Anyagtudományi Kooperációs Kutató Központ Létrehozása (*A kooperációs kutatások a Dél-Alföld versenyképességének javítására* címmel), ahol Kovács Tibor programvezető bevezetője és öt előadás hangzott el, majd negyedikként az *Ipari nagyprojektek jövője a Szegedi Tudományegyetemen* c. előadással mutatkozott be Buzás Norbert, innovációs igazgató.

A szak- és munkabizottságok is tartottak előadásokat, könyvbemutatókat a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából, mint pl. Filozófiai és Történettudományi Szakbizottság, a Neveléstudományi és Pszichológiai Szakbizottság Tehetségfejlesztés és Minőségbiztosítás Munkabizottság, a Gyermekeintézmények Mentálhigiénés Munkabizottság, a Műszaki Szakbizottság és a Gyógyszerészeti Szakbizottság együttesen, a Biológiai Szakbizottság Biofizikai Munkabizottság, a Föld- és Környezettudományi Szakbizottság, a Műszaki Szakbizottság–SZTE SZÉF. Ebből az alkalomból szervezett 17 rendezvényen mintegy 115-120 szakmai előadást hallhattak a szakemberek, akik az ünnepi Programfüzetből, a SZAB honlapjáról és a médián keresztül értesülhettek a programról. Kapcsolódó rendezvényként Kecskeméten, a Megyei Tudományos Fórum Plenáris ülésén november 3-án, a SZAB képviselőjében tartott előadást Dékány Imre akadémikus, a SZAB alelnöke *Az innováció és a tudományosság kapcsolatrendszerének dél-alföldi sajátosságairól* címmel, november 10-én pedig Kiskunhalason a Megyei Tudományos Fórumon Mesterházy Ákos, a Mezőgazdasági Szakbizottság elnöke *Élelmiszerbiztonság, növényvédelem, gabonanemesítés az EU-ban és Magyarországon – Egyéni kutatások – diákmunkák* c. témakörben.

Bemutakoznak új akadémikusaink sorozat keretében hangzott el március 17-én Szabó Gábor, az MTA levelező tagja *A kvantumsziktétől az optikai orrig: „fényes” tudomány* című, majd április 12-én Vigh László, az MTA levelező tagja *Sejtmembránok és a hőmérsékleti stressz* című előadása.

A határ menti kapcsolatok bővítése érdekében a kapcsolattartás folyamatos volt. Az MTA Határon Túli Kapcsolatok Titkárságától kapott keretből a kapcsolatok ápolására 2005-ben összesen 349 fő részesült anyagi támogatásban, akik főleg Szegeden, konferencián, tanácskozáson vagy kutatási tapasztalatcserén vettek részt. A SZAB-hoz 246 határon túli köztestületi tag tartozik A határon túli koordinátorok Gaál Ferenc (Újvidék) és Szabadai Zoltán (Temesvár) jelen voltak az elnökségi üléseken, nagyobb rendezvényeken.

A szegedi–temesvári–újvidéki régió hagyományaira alapozva, amelyet a határ mentén 1996-tól felváltva rendeztek, így 2005-ben Szeged adott otthont a *8th Interdiszciplináris Symposium on Interdisciplinary Regional Research Hungary-Romania-Serbia and Montenegro ISIRR-8* c. nemzetközi konferenciának, az alábbi szekciókban: Műszaki tudományok, Ökológia- és Környezettudomány, Regionális fejlődés, Biztonságpolitika és az EU (Hotel Tisza, Szeged), Élelmiszerbiztonság, Orvostudomány, Matematika: Differenciál egyenletek, valamint a Magyar Szekció, melynek vezérgondolata a határon túli magyar tudományosság a Duna-Körös-Maros-Tisza régióban volt. Az előadást a témakör legilletékesebb előadója, Berényi Dénes akadémikus, az MTK elnöke tartotta *Az MTA szerepe a határon túli magyar tudományosság integrációjában* címmel, továbbá elhangzott Buzás Norbert *A határon átnyúló együttműködések az INTERREG pályázat keretében* és Gábrity Molnár Irén (UE) *Vajdasági tudományos eredmények – magyar szempontból* c. előadásai. A három napos tanácskozáson 70 előadást hallhattak az érdeklődők és

tekinthették meg a kiállított posztereket is. Az előadások angol nyelvűek voltak.. A konferencia iránt sokan érdeklődtek – előadóként, kiállítóként és hallgatóként is egyaránt.

A bizottság együttműködő partnereivel – Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, a Magyar Logisztikai Egyesület Dél-magyarországi Képviselője, a Koch Sándor Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, Csongrád Megyei MTESZ – kialakított programjai stagnálnak, ill. lassú ütemben haladtak. A Kamarával és a Logisztikai Központtal a közösen kiírt pályatételek folyamatosan meghirdetésre kerültek. A Szegedi Biztonságpolitikai Központ Alapítvány ez évben is jelentősebb anyagi támogatást biztosított a SZAB díjnyertes pályázataihoz.

A 2004 évben elindított Akadémiai Könyvszemle sorozat iránt fokozódott az érdeklődés – ez évben is 10 rendezvény szerveződött. A médiával, a tömegkommunikációval a bizottság kapcsolata általában jónak mondható, a székház rendezvényeiről heti bontásban tájékoztatót küldünk. Így az érdeklődők informálódhattak a rendezvényekről a Délmagyarország c. napilapból, a körzeti rádióból, TV-ből is. Az előadások látogatottságát kedvezően befolyásolta a SZAB honlapja is, melyen keresztül értesülhettek és látogathatták a programokat.

2005. június 22–23-án az MTA Elnöksége kihelyezett ülést tartotta a Székházban. A tanácskozás alkalmával Vizi E. Szilveszter, az MTA elnöke találkozott és kötetlen beszélgetést folytatott a SZAB akadémikusaival, Szabó Gáborral, az SZTE rektorával, majd látogatást tett Botka László polgármesternél, az SZBK-ban. és a TIK-nél.

Szeptemberben körlevél formájában a szakbizottsági elnököktől a SZAB javaslatot kért a kiemelkedő tudományos teljesítménnyel rendelkező kollégákra, hogy az egyes osztályok tudományos bizottságaiban megválasztásuk esetén méltóképpen képviselhetnék szakterületüket a szegedi régióból. A beérkezett javaslatok – 12 szakbizottságtól összesen 79 fő – továbbításra kerültek az illetékes osztályok elnökei felé.

A székházban került megrendezésre 2005. október 27-én a VAHAVA-projekt *előzetes összefoglalás* c. dokumentum regionális vitája, melyet Láng István akadémikus szervezett. A SZAB a rendezvény színvonalasabb lebonyolításához nagymértékben hozzájárult a személyi, technikai szervezéssel, értesítéssel, felhívással fordult a SZAB és a régió illetékes intézményeihez, médiához.

A 2005. évi jóváhagyott központi támogatásból a székházban felújításra (belső festés kiegészítése, tűzlépcsőház festése, lift kábelcseréje, tető bádogozás helyreállítása), beruházásra (vendégszobákba kiegészítő bútorok, irodabútorok), valamint a székház működéséhez szükséges technikai eszközök vásárlására került sor.

A szak- és munkabizottságok tevékenysége:

Nyelv- és Irodalomtudományi Szakbizottság Magyar Irodalmi Munkabizottsága a József Attila-év keretében a *József Attila arcai* címmel szervezett rendezvényt. A *Néprajzi Munkabizottság* megtartotta a fiatal néprajzkutatók konferenciáját. A *Szociológiai Munkabizottság Gazdasági, társadalmi változások a Duna-Tisza-Maros régióban* c. konferenciát rendezett.

Gazdaságtudományi Szakbizottság a Gazdaságtudományi Kar Doktori Iskolájával, Hámori Balázs vezetésével *Pszichológia a gazdaságban* címmel szervezett rendezvényt, míg a SZTE Európa Tanulmányok Központjával együtt Kovács Árpád *A pénzügyi források ellenőrzése az EU-ban* című előadására került sor.

Matematika és Fizikai Szakbizottság Matematikai Munkabizottsága konferenciát szervezett: Automata and Formal Languages Konferencia – 13th Summer School in Universal Algebra and Lattice Theory. A *Fizikai Munkabizottságban* Varró Sándor *Einstein csodálatos éve. A fotonfogalom kialakulása előadás hangzott el, illetve A fizika ma Szegeden* címmel tartottak tudományos ülést.

Kémiai Szakbizottságban Pranab J. professzor *Supported reagents in organic synthesis* c. előadását hallgatták meg. Az *Analitikai és Környezetvédelmi Munkabizottság* „The 12th Symposium on Analytical and Environmental Problems” szimpóziumot rendezett, a *Biokémiai és Élelmiszerkémiai Munkabizottságban* Apjok József *Olajos baktérium beszéd – kémiai akcentussal* (Ásotthalom, Somodi Pincészet) előadása hangzott el. A *Szerves és Gyógyszerkémiai Munkabizottságban* (az MTA Szteroidkémiai Munkabizottságával közösen) zajlott Báthori Mária *Fitoekdiszteroidok analízise, izolálása és szerkezetvizsgálata* c. akadémiai doktori védés elővitája.

Föld- és Környezettudományi Szakbizottság megszervezte a „HUNGEO” konferenciát hazai és határon túli résztvevőkkel, a II. Földrajzi Konferenciát és a Geográfus Doktoranduszok Országos Konferenciáját Szegeden. A *Természetvédelmi és Ökológiai Munkabizottság* megtartotta a XXX. Magyar Malakológus Találkozót Békéscsabán.

Biológiai Szakbizottságó Biofizikai Munkabizottsága a Biofizikai Társasággal együtt szervezte meg Carlos Bustamante (Univ. of California, Berkeley) *Recent Advances in Single Molecula Biophysics* előadását. A *Genetikai Munkabizottság Genetikai Műhelyek Magyarországon* c. egynapos konferenciát tartott. Az *Immunológiai Munkabizottságban* a Jancsó Miklós-emlékérmet Lázár György egyetemi tanár nyerte el, amellyel a bizottság elnökének több évtizedes munkásságát ismerték el. Ebből az alkalomból Lázár György emlékelőadást tartott. A *Növénybiológiai és Biotechnológiai Munkabizottság* szervezte A 8. Magyar Növényélettani Konferencia és a 6. Magyar Fotoszintézis Konferencia közös megrendezésését. Az előadások anyagát az *Acta Biologica Szegediensis* külön kiadásában jelentették meg

Orvostudományi Szakbizottság Egészségtudomány-történeti Munkabizottságában Minker Emil emeritus professzor, a mb. elnöke tovább folytatta a SZAB Archív irattárának és a SZAB történetének megírását. Az *Egészségfejlesztési Munkabizottság Egészségfejlesztés a felsőoktatásban a Bologna folyamat tükrében* címmel, az Alkalmazott Egészségtudományi Tanszék fennállásának 10 éves és a munkabizottság megalakulásának 5 éves évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi konferenciát. A *Hepato-Gastroenterológiai Munkabizottság* posztgraduális képzés keretében *Az irritabilis és a gyulladós bélbetegségek (IBD) aktuális kérdése* tartott rendezvényt. A *Hematológiai Munkabizottság* tagjai országos, regionális és nemzetközi szintű tudományos rendezvényeken, fórumokon előadásokat tartottak, pl. *Molekuláris genetikai eltérések jelentősége* (SZAB, Szeged), ROCHE Onkológiai Szimpózium (Baja), EHA Kongresszus (Isztambul). A *Gyermekgyógyászati Munkabizottság* megszervezte a Fiatal Gyermekorvosok Országos Kutató Fórumát, több mint 40 előadással és poszter szekciókkal A *Klinikai Kémiai Munkabizottság* rendezvénye volt a *Sejtbiológiai és genomikai kutatások bőrgyógyászati kórképekben*, míg a *Kardiológiai Munkabizottság* a SZTE II. Belgyógyászati Klinikával és a Bajai Kórházzal együtt tartott ülést *Az acut ischaemiás kórképek* címmel, melyen több előadás is elhangzott (pl. Högye Márta *Az acut myocardialis infarctus EKG és laboratóriumi diagnosztikája [STEMI és Non-STEMI]*). Az ülésen és a tudományos vitában több, mint 150 fő vett részt. A *Sporttudományi Munkabizottságban* testnevelő tanári továbbképzés keretében Kiss Gábor *Testneveléssel a rekreációs szemlélet megalapozásáért* előadását hallgatták meg.

Műszaki Szakbizottság Élelmiszertudományi Munkabizottságában Horváthné Almássy Katalin *A funkcionális élelmiszerkomponensek* és Varga János *Ochratoxin kutatás újabb eredményei* című előadásai hangzottak el, amely utóbbi a Szegedet is érintő paprika botrány miatt volt különösen fontos. Az *Élelmiszergépészeti és Művelettani Munkabizottság* tagjai aktívan részt vettek különböző konferenciákon (Baja, Bácska Expo, X. Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszaka, Kolozsvár). Az *Agrárműszaki Munkabizottság* részt vett az MTA Agrárműszaki Kutatási-fejlesztési Konferenciáján Gödöllőn, Patay István *Csatolt fénygyűjtő prizmák energetikai jellemzői* címmel tartott előadást.

Gyógyszerészeti Szakbizottságban Vécsei László akadémikus a „Szeged tudománya” sorozat keretében *Kineurin neurodegeneratív kórképekben: terápiás perspektívák*, míg Erős István *A gyógyszer technológia távlatai, beszámoló 10 éves tanszékvezetői munkáról (sikerek, eredmények, kudarcok)* címmel tartott előadást.

Neveléstudományi-Pszichológiai Szakbizottság Tehetségfejlesztés és Minőségbiztosítás Munkabizottság szervezte meg Buda Béla *Pszichoterápia* c. könyvének bemutatója. A *Pályalélektani Munkabizottságban* Ertelt, B.-J. Mannheimből tartott *Pályaválasztási kutatások Németországban* címmel előadást.

SZAB Tudósklub

A SZAB Tudósklub Egyesület 2005. január 27-ei kibővített ülésen új titkárt választott, Csernay László emeritus professzor személyében, mivel Galambos Gábor, a korábbi titkár felmentését kérte. A Tudósklub az új titkár programja szerint folytatta tevékenységét, működését elsősorban a tagsági díjak bevételeiből finanszírozta. A klubtagság a nyugdíjasoknak díjtalan. A Klub hat rendezvényt szervezett, ebből az évindító új évi fogadásnak és az őszi szalonnasütésnek – bővítve a menüt a frissen főzött lecsóval – nagy sikere volt – a változatos programok mellett.

MTA VESZPRÉMI KÖZPONTJA (VEAB)

A Veszprémi Akadémia Bizottság (VEAB) tevékenységének legfontosabb célja az Észak-dunántúli Régióban folyó tudományos munka ösztönzése, támogatása és koordinálása, s ezáltal a régió és az ország gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődésének a tudomány eszközeivel való előmozdítása. Alapvető feladata a régióban működő tudományos kutatók munkájának összefogása és támogatása, a régiót érintő különböző gazdasági, területfejlesztési és környezetvédelmi döntések tudományos megalapozása, a tudomány eredményeinek közvetítése és népszerűsítése az érdeklődő nagyközönség felé. A VEAB működési területe Fejér, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Vas, Veszprém és Zala megye.

A VEAB 2005. évi első ülését március 10-én, első alkalommal a határon túl tartotta, mégpedig a révkomáromi Sellye János Egyetemen, ahol a vezetőség tájékozódott az egyetem működéséről, majd elfogadta a következő év munkatervét. A második ülésre június 8-án került sor Nagykanizsán, a Veszprémi Egyetem Kihelyezett Képzési Helyén. Jelen volt Litter Nándor, Nagykanizsa MJV polgármestere, aki hajlandóságot mutatott a Pannon Tudományos Napok megszervezésére. Az ülésen a bizottság tagjai döntöttek a 2005. évi „Az Év Kutatója” cím odaítéléséről. A címre idén nyolcan pályáztak az élettudományok, a természettudományok és matematika valamint a társadalomtudományok területén. A három díjazott Gyurác Zoltán, Pituk Mihály és Tóth Ferenc lett (a díjakat Sopronban a Nyugat-Magyarországi Egyetemen közösen, a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából megrendezett tudományos ülésen adta át november 18-án Sopronban, a városházán Mészáros Ernő akadémikus, a VEAB elnöke). A VEAB harmadik ülésére novemberben 10-én került sor. Az ülésen, a hároméves akadémiai ciklus eltelté után, tisztújításra került sor. *Mészáros Ernő* akadémikust újra megválasztották a VEAB elnökének. *Bíró Péter*, *Friedler Ferenc* és *Pusztay János* lettek az alelnökök. A tudományos titkár *Vonderviszt Ferenc* maradt. A bizottság tagjai értékelték a VEAB-pályázatokat és döntöttek a VEAB-émlékérmek adományozásáról.

A Veszprémi Akadémia Bizottság két „plenáris” ülést rendezett 2005-ban. Az első júniusban, amikor a VEAB szak- és munkabizottságainak az elnökei és titkárai találkoztak és beszélték meg a teendőiket. A másodikra, pedig decemberben került sor, amikor a VEAB hagyományos év végi közgyűlésén az elnök értékelte az elvégzett munkát, átadásra kerültek a VEAB-émlékérmek, valamint a VEAB-pályázat díjai.

2005 májusában a VEAB és a PAB közös szervezésében sor került a „*Környezettudományi kutatások a Dunántúlon*” című konferencia megrendezésére Pécsen a PAB székházában. Október 12-én Nagykanizsán a VEAB és a PAB közösen megrendezte a Pannon Tudományos Napot. A rendezvény keretében első alkalommal sor került a dunántúli kutatók seregszemléjére. A kutatók körében nagy érdeklődés nyilvánult meg, több mint félszázan jelentkeztek, hogy beszámoljanak legfontosabb eredményeikről. Az előadók közül öten díjban részesültek. Cél egy Pannon Tudományos Díj megalapítása, melyet a Dunántúlon élő tudósok kapnának kiemelkedő életművéért.

A VEAB a Közép-dunántúli Régió három megyei (Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém) Kereskedelmi és Iparkamarájával megalakította a Közép-dunántúli Regionális Innovációs Tanácsot, amely szintén aktívan működött.

A VEAB-székházban *Tudomány és társadalom* címmel előadássorozat („regionális Mindentudás Egyeteme”) zajlott 2005-ben is. A sorozat célja a tudomány magas szintű népszerűsítése, a tudomány legújabb eredményeinek közvetítése a nagyközönség, az egyetemi hallgatóság és nem utolsósorban a középiskolás diákok felé. Az előadások megtartására a természet- és társadalomtudomány kiváló hazai képviselőit kérte fel a VEAB vezetősége, beleértve az Észak- és Közép-dunántúli Régió kutató-, illetve felsőoktatási intézményeinek szakembereit. Havonta egy előadás megrendezésére került sor. 2005-ben előadást tartott: Zrínyi Miklós, Ormos Pál, Fazekas János, Balázs Ervin, Kovács Árpád, Bor Zsolt, Markó László, Csáki Csaba, Kroó Norbert, Meskó Attila és Friedler Ferenc.

A Titkárság a VEAB Kulturális Egyesületével karöltve komolyzenei hangversenyeket szervezett, melynek keretében fellépetek a veszprémi Dohnányi Zeneművészeti Szakközépiskola hallgatói, a Regina Scola kórus és a Liszt Ferenc kórustársaság. A decemberi közgyűlésen pedig Kárpáti Ágnes zongoraművész, a székesfehérvári zenei szakközépiskola tanára lépett fel.

A Veszprémi Akadémiai Bizottság keretein belül 2005-ben a 12 szakbizottságban 78 munkabizottság működött. Az MTA VEAB Titkársága összesen 112 rendezvény (konferencia, előadások, szak- és munkabizottsági értekezletek) szervezésében működött közre a veszprémi székházban, illetve az Észak-dunántúli Régió településein.

Ha végigtekintünk szak- és munkabizottságok 2005-ben végzett tevékenységén, akkor megállapíthatjuk, hogy ebben az évben is fontos, szerteágazó munkát végeztek. Az elmúlt évben 12 szakbizottság 78 munkabizottságunk 112 ülést, illetve konferenciát szervezett az Észak-Dunántúl városaiban (Veszprém, Győr, Sopron, Fehérvár, Komárom, Dunaújváros, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Keszthely stb.)

A jelentősebbek:

- Kvantitatív ökológiai szimpozion (Biológiai Szakbizottság). Április 4., VEAB.
- Műszaki Kémiai Napok (hagyományos rendezvény). Április 26-28., VEAB.
- Komáromi Napok: Fenntartható fejlődés, fenntartható társadalom (Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Szakbizottság). Április 28., Komárom.
- A klímaváltozásról. VAHAVA. Október 18., VEAB.
- A Nyitrai Múzeum (Szlovákia) munkatársainak előadása (Történettudományi Szakbizottság). November 7., VEAB.
- Ifjú kutatók konferenciája (Nyelv és Irodalomtudományi Szakbizottság). November 11-12., VEAB.
- A szociológusok konferenciája a szegénységről (Szociológiai Munkabizottság). November 18., VEAB.
- Rechnitzer János előadása a Mindentudás Egyetemén. November 23., Győr, Széchenyi Egyetem.

A Veszprémi Egyetem Doktori Iskolái a PhD-védéseket a VEAB-ban tartották.

A Veszprémi Akadémia Bizottság a régióval határos országokban élő magyar és nem magyar kutatók kapcsolatainak ápolásával szeretné hangsúlyozni a tudomány egyetemességét, a magyar kultúra egységét. A kapcsolatteremtés és -tartás előmozdítására konferenciasorozatot, közös kutatási programokat indított és koordinál a bizottság. 2005-ban két határon túli magyar tudományos műhely mutatkozott be Veszprémben, a VEAB-ban. Februárban a somorjai (Szlovákia) Fórum Kisebbségkutató Intézet munkatársai (Biblioteca Hungarica) mutatkoztak be, októberben pedig a nyitrai Állami Múzeum kutatói. Júniusban Radics Éva a grazi konzervatórium tanára Takács Jenő burgenlandi zeneszerző (Kodály és Bartók kortársa) munkásságáról tartott előadást.

November 18-án Sopronban a városháza dísztermében a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából tudományos ülést tartottak, a NYME és a VEAB közös szervezésében.

A VEAB Év Kutatója 2005-ös pályázatának nyertesei: Gyurácz József PhD (Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely), Pituk Mihály PhD (Veszprémi Egyetem), Tóth Ferenc PhD (Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely).

Kiadványok

- *Büntetőjogi tanulmányok VI.*
- *Fenntartható fejlődés, fenntartható társadalom és integráció.* Tanulmánykötet az azonos című Komáromban megtartott tudományos konferencia anyagai alapján.
- *Tudományos előadások 2005.*

SZÉCHENYI IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI AKADÉMIA (SZIMA)

A SZIMA a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségével nemzetközi konferenciát szervezett és rendezett az MTA Székház dísztermében, Helyzet címmel. A konferencia első napjának estjén Klukon Edit és Ránki Dezső kortárs zeneszerzők műveiből adott hangversenyt. A rendezvényt teljes mértékben a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia finanszírozta.

Bertók László író tartotta meg székfoglalóját, melyen Lázár Balázs színművész közreműködött.

Kosáry Domokos örökös védnök nyitotta meg Lossonczy Tamás festőművész tag életmű kiállítását a Műcsarnokban. Lator László író köszöntötte ugyanazon a napon Szabó Magdát a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Novemberben rendezte meg a VII. tisztújító közgyűlését. A vezető tisztségviselőket újraválasztották, de a vezetőség kiegészült Klimó Károly festővel és Ferencz Győző irodalmárral.

Ferencz Győző és Kovács Anikó részt vett a művészeti akadémia Miskolci Tagozatának közgyűlésén. Mind a Tagozat, mind az Akadémiai Bizottság könyvtárát megajándékozta a SZIMA Ferencz Győző frissen megjelent, Radnóti Miklósról szóló monográfiájával, melyet a szerző dedikált.

Mérsékelt érdeklődés mellett két teadélutánt szervezett a SZIMA tagjai részére.

Veszteség is érte a SZIMÁ-t, Gyarmathy Tihamér festőművész tagot februárban temették el.

2005-ben kevesebb rendezvény megtartására volt lehetőség, elsősorban az anyagi megszorítások miatt.